Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, цхьанакхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйлу 1923 шера дешз ● ЕРА, 15 МАРТ, 1984 ШУ. ● № 32 (6010). Мах 3 кеп.

Юрий Владимирович Андропов виц ца волийташ дагалоаттаварах бола КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА, СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА СОЦАМ

Коммунистически партен Советски пачхьалкхенн, дуьнен коммунистически болхлойн болама гlоригьнчча деятела, тешамеча ленинца, машаран коммунизменан тlехьарча чlоагlаргlа волча къовсамхочоа нарагlдийна исторически хlамаш тlеркалдеш а цо виц ца волийташ дегчу лоаттавар духьа а КПСС Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумон СССР Министрий Советон сецам бу:

1. Из вахча Ставропольски края Нагутская яхача станце Ю. В. Андропова бюст оттае.

2. Цlераш хувца:

Ярославски областерча город Рыбинскнах город Андропов аьнна;

Ставропольски крал Курсавски районах Андроповски район аьнна.

3. Ю. В. Андропова цlи тилла:

«Ростсельмаш» яхача производственни объединенех;

Новолипецки металлургически комбинатах;

Ленинградски фега гlоаларча тlема духьаларча оборона Лаккхерча тlема-политически училищах;

Лаккхерча дешара цхьан заведенех;

Ленина орден лелаеча гвардейски танкови Кантемировски краснознаменни дивизех;

Краснознаменни Къулбаседа - Малхбузен пограничнни округа доазон тlарча отрядах;

машашаькъий Министерства № 108 йолча юкъерча школах, Къулбаседа-Хlирий АССР город Моздок,

пионерий Дворецах, город Петрозаводск;

город Москверча проспектах е майдах, городашкерча Ярославлерча, Петрозаводскерча, Ступинерча (Московски область) цхьацца улицах;

Тlема-Форда Флота кемах.

4. О. В. Куусинена цlерагlча Петрозаводски пачхьалкхен университета, Ярославски политехнически института, Лаккхерча дешара заведенеех цхьанне студенташта Ю. В. Андропова цlерагlа 13 стипенди оттаде.

5. Ю. В. Андропова болх баьча Ярославски областерча Володарске цlерагlча кемаш деча завода зданехи СССР Пачхьалкхен кхерамзлен Комитета зданехи, хlаьта кхтта из ваьхача город Москверча Кутузовски проспектагlарча № 26 йолча цlенахи мемориальни улгаш ехка.

6. Шеча майдан тlа Кремлевски пенa юкъерча Ю. В. Андропова каш тlа бюст оттае.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Хьайбаш леладар — ударни фронт

1983 шера хьайбий продукташ дукхагlа яхари кийчьарн духьа а доаханен коа тlарча оалхазарийн продуктивность лаккхъяд духьа а автономни республикаша, крайша, областаша, автономни областаша лелаьча Еррнгроссийски социалистически эхьа итогашка а хьежа, РСФСР Министрий Советон ВЦСПС-он котьяьмнарг а лаьрхlа, КЪУЛБАСЕДА-КАВКАЗСКИ ЗОНЕ ГlОЛЛА шоллагlа МОТТИГ хьожаьй НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР-а.

Бlаьстан балхаш дикан сиren чекхдахаре шоай низаш тlадерзадеь къахьегаш ба Шелковски районе «Аттуринский» совхозе къахьегархой.

СССР Лаккхехьарча Совета хоржаенаш долча дийнахьа иртбоахама техника тоаль йолхьай цар. 31 тракторн, ерргча гlехьайнйза пелаю инвентари кийчон мугlаре дlаоттаьй ремонтникашеи механизаторашек. Из болх шай хеннахьан дикан чекхбаьккхаб совхозе механически мастерске заведующе Тарамов Ярагlа (сурт тlа аьрдагьара вар) цар къахьегаш ма беаттlара вlаштlехьбаьккхарех. Балхлешта фу эш а хьоаеш, хадданзе цар дикагlа къахьегаргдола хьалеш тlеhьайта гlертеш хул из.

Цхьа эзар тонн соегlа удобренеш кхаьчна дlайнзьай совхозе механизатораша. Цаьна могlа оасарле эттара лаккхагlа болхаш къахьег Маццоев Мовсара, Абубакаров Бадрудо, Дадиев Хьасанбека, хьиберакне. Юкъерa лаьрхlача 130 процент кхоачаьнзу царех хlаране балха норма.

Совхозе механизатораш кийча ба кхаьнара балхаш дlадоладе.

Х. МУКАЕВ.
Автора доаца сурт.

● 21 апреле — Коммунистически субботник

Чlоагlа раьза а болаш

В. И. Ленин ваь 114 шу дизара хетадаь укх шера 21 апреле Еррнгсоюзни коммунистически субботник дара москвичаша дlайолаяь инициатива хьал а лаьца. Доккхий социалистически дехкараш тlаьйцад Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гlулакхерча наха. Цу деэча къахьегаза цlейга кхачалехьа пачхьалкхен планал совгlа арахеца лерхl цар 187 эзар сома мах ба тайп-тайпара продукци, къахьегаш оасарле лаккхьара плани ши процент тlехкхоачаье, цхьа тонн lаьржен бос болен метал. 30 эзар киловатт-сахьат электроэнергин 50 гигакалори йlоеххала энергии кхое.

Ленински коммунистически субботник долча дийнахьа кхьега деношарчул оасарегlа къахьега дош деннад Назранерча машинашъераша. Цу дийнахьа цар арахецаргья 28 эзар сома мах чухьнахьа йоацаш йола товарни продукци. Цох ах лаккхерча категорех хургья.

Предприятерча ерригача цехий, бригадай коллективаша дош деннад 21 апреле кхоаьча материалий, энерге чотагlа къахьега. Цу дикача тlулакха инициатораш а хиннд дlаэттай бригадий формагlа къахьегам вlаштlехьбаьккха Сагов Йоакьапе, Исаев Мухьмада кулгалдеча комплексни бригадайн Трифонов Борис, Яндиева Дутургаш керте латтача штамповщикий, слесарий-сборщикий бригадайн коллективий, кхьаьраш.

Завода коллективо шай юкъарча собране Назрановски района берригача къахьегамхой тlахьийхаб В. И. Ленин ваь 114 шу дизара хетадаь Еррнгсоюзни коммунистически субботник хьинаргча къахьегамца белгалдаккхара.

* * *

Укх шера 21 апреле В. И. Ленин ваь 114 шу дузача цlайна хетадаь Еррнгсоюзни коммунистически субботник дара москвичаша дlайолаяь инициатива чlоагlа къобалъеш хьал а лоацаш, болхлой, инженерно-технически болхлой, гlулакхерча наьха митингаш хилар селхан, 14 марта, Грознерча «Оргтехника» яхача производственни объединенe, Грозненски машиннаькъа отделене локомотивни депо, биохимически заводе, объединени Грозненски ТЭЦ-е, цхьоалагlча гlишлон материалий комбинате, «Чечингражданпроект» институте.

ХlАНА ДОАДАДУ ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ?

Тха рейдови бригада хилар соаге хинц кхоачамбоацараш дlалатара даьр фуд а. Хlаьта хlанз вагонаш сайца латта ха кlезигьяра болх мишта латт а хьожаш Грозненски машиннаькъа отделенеа чуйоагlача йоакхагlа йолча цхьан организаце — товарни коа.

Эттара хьажха ала деза дlалела йиш йоацаш коа дукха хотта хилар. Хотталла латт цхьайолча вагонашкара lодоассадаь мовхьаш а; Цхьайтталагlа сахьат долаьдена ха яр. Мовхьаш lодоассадарга хьежаш 27 вагон латтар товарни коа. Хlаьта царех цхьаьраш йоассае йолаяь дукха ха йоацилга а гуш дар.

Делкъел тlехьагlа кхо сахьат даьннача хана цу 27 вагонах барзl вагона тlера мара мовхьаш lодоассаде а болабаннябацар болхлой. Тохкам баьчул тlехьагlа гучадаьлар мовхьаш тlадоха цхьайола вагонаш йоасса ца еш латта кlира совгlа ха хилар. Царех яр, 22 феврале Грознерча йий доаккхача заводи лаьрхlа солод тlадолаш ена вагон. Из хlана латт ца йоассаец аьлча, товарни коьна заведующе декхараш кхоачашдеш волча И. Ваганова, цу даькъе бехке бараш грозненски автокомбинача болхлой ба, аьлар.

— Цар шой ханнахьа автотранспорт ца лоаттаяр бахьан долаш да из гlулакх, — йоалар цо, хlаьта йий доаккхача завода чlоагlа эшаш дола солод-м тlаккхаьчча тlормеш дузаш дlаккхухьаш лечкъадеш ма латтий. Из киттa долга тхона хайра Грознерча линейни милицен отделене болхлошкара. Цар мосседк сиг лаьцан февраль бетта товарни коара солод лечкъадаь боагlаш.

Автокомбинатера мовхьаш дlаюха кхахьара Грозненски машиннаькъа отделенена тlачlоагlъьйча отдела начальника Гудиев Роберт Павловича транспорт ца тоъаш хlама хиннадаl йоах, духьал товарни коа кулгалхой ба бехке бараш. Цу ханна тха къамаьла юкъевоагlа грузчикий бригадир А. Бычков. Гулкхава деча къамаьлага дикха ладийгlа ваьннача тlехьагlа тхо цо тlадуг lойоассаяь кирпишк латтача моттига.

— Хьажал ноакъост Гудиев, — йоах Бычкова, — кхо ди даьннад хьона Грозерча гlишлон материалий шоллагlча комбината лаьрхlа ер кирпишк укхаза латта. Ерригаш а 70 тонн мара яц яраш, хlаьта укх кхаь дийнахьа дlайихьараш 30 тонн мара яц. Духхьал транспорт ца хилaрах са болхлойи автопогрузчики латт хьона болх ца беш, — лекъар бригадир. Цунга ала хlама доацаш висар Роберт Павлович.

— Нагахьа сайна мовхьаш дlадалаьа транспорт ца хьача вагонаш сайца латтаргйоацаш складашка чудахьа мегад-те уж, — аьлча, И. Ваганова аьлар, — складаш хьалйиза я, даьтта ца доассадича царка де хlама дац, — аьна. Цо бехке ер а автокомбината мовхьаш дlа-юха кхахьара йоли служба яр.

Цу дийнахьа дукхагlа мел болчар йийшар из служба яр. Оалаш ма хиллара, берригa бехк автокомбината тlебодаш бар. Из киттa дий хьажа безам хилар тха. Тохкам бича гучадаьлар автокомбината балха тlа дукха ледарлоаш хиларал совгlа, товарни коьна дий бехкагlа а шортта кхоачамбоацараш долга. Малагlаш да уж? Хьажаргья вай номер 2209121 йола ядохкиккаташ тlайола вагон. Укх шера 23 феврале денз латт из ца йоассаеш. Мовхьаш тlадоттарен lодоассадарен балхий дистанце начальника К. Айрапетяна аьлар, цу тайпара мухь тlайола вагон товарни коа йоассае бокъо ца хиларах, хlана аьлча, шенар, хьоар, мерза хий, кхьидола ккхчан товараш доассадеча моттиге бокъо яц ядохкиккаташ йоассе. Цlий а шоза а хьар сайна грузчикашта цо бехкаш долаш лаьар кхийтта моттигаш а хиннай, йоахар цо. Из тайпа мухь тlайола вагонаш йоассаяра лаьрхlа Алды яхача станце йолаш я платформа. Из баьвоалгаз шеко яцар. Цхьабакъда, ядохкиккаташ тlайола вагон машиннаькъа болхлоша товарни коа чуйоалаьча хана мичахьа хиннав-теш вов. И. Ваганов? Цу хаттара хоадам болаш жоп даланзар тхона цо.

РЕЙД

Хьажаргья вай номер 2871288 йола хьоарагlа етта латта вагон. 26 феврале денз ца йоассаеш латтар из. Пломба йохаяь хилар бахьан долаш массехк организацешкара комисси хьожаьчул тlехьагlа мара йоассае йиш йолаш из ца хилар гучадаьлар тхона. Тlаккха мала из комисси вlаштlехьйоаккхаргья, вагон сеца латтарах дола гlод хьан таоха дезаш да, оаха хаьттача жоп дала саг вораннзар.

Вагонаш lойоассаеш царна мовхьаш тlадоттаеш сеца латташ йоаккха ха дlаларгlа еш хилара хьагьекха яь машиннаькъа отделене распоряжени я. Из ерригача подразделенешка дlа а йовзийтар. Хlаьта тохкам баьчул тlехьагlа из кхоачашъяра а деш хlама доацилга гучадаьлар тхона товарни коа.

Кхы дикагlа сурт дацар складскоа помещенешка тхона бlаргадайнар а. Дукха мовхьаш латт укхаза шоай хангаьнна потребителашка дlа ца кхаьчийтар бахьан долаш дикан лохъенна. цхьанна а организаце дlадахьа ца тугаш. Царех цаl да басар. Массехк бlаь килограмм телкад из укхазара ханнахьа дlа ца дахьар бахьан долаш. Цунна бехке бараш а товарни коьна кулгалхой ба, эттара хьаьрча даьна заведующе декхараш кхоачашдеш вола И. Ваганов а волаш.

Оаха тохкам баьча дийнахьа товарни коа бахьалар кегар бар. Мебель, барзкъаш дутта порошок, кхачан продукташ тlайолаш йоассаярга хьежаш латташ дикка за йолаш дукха вагонаш яр.

Хlаьта, хьоар, басар, барзкъаш дутта порошок, кхачан продукташ наха хlара дийнахьа эша товараш ма дий. Уж шоай ханнахьа бахача наха дlа ца кхачар бахьана бехке вар малагlа ва дукхlадовла чlоагlа хала хилар тхона. Хlана аьлча, автокомбинато ше бехке яц йоахар, товарни коьна кулгалхой а бахар шоашта бехк дlатlаеша тугаш. Вакагlа ераш цхьаьз а организаци бехке еце вlалла цу гlуллакхаца бувзам боаца предприяти хила еза-кх бехке яр, аьнна хетадаллал шоаш баьь бера цу шинна а подразделеней ниналаша. Бехке мар-м гайна я гакза нормаюгlаргвар, цхьабакъда, уж боакхача вьлара мовхьаш тlадоаш ца йоассаеш латтача вагонех пачхьалкхена хулаш латта зе-м чот яь ца валзал доакка ма дий.

Дlахьажаш цо, цхьан вагоно товарни коа хьачуяьннача тlехьагlа ца йоассаеш денкха хlара сахьат 6 сом зе да пачхьалкхена. Тlаккха укхаза-м сахьаташ хац тхона деноош а кlираш а доахаш вагонаш lо ца йоассаеш ма латтий. Духхьал товарни коа 22 феврале денз вагонаш ца йоассаеш сайца латтарах пачхьалкхена хинна зе 7480 сом да. Назал зе хиннад пачхьалкхена 22 февралера 29 феврале кхаччалца йолча хана. Хlаьта товарни коьна кулгалхойн автокомбината кулгалхойн вlаш шоайла бехкаш дlатlеш хьатlеш дехкаш багlа. Цхьабакъда, цар фуххьа дувце-а пачхьалкхена даь зе дlатакха дезилга-м дика хоаш хила беза цу шинна а организаце вина даш.

Кхы тайпа кхоачамбоацараш а кийсалар тхона товарни коа. Царех дар г. Сумгаитера хьаьйта 17 тонн 472 килограмм барзкъаш дутта порошок чуйола вагон малагlча предприятена хьожаль я ца харах вига ди-бийса доаккхаш цхьаннене а бала боаш латташ хилар. Машиннаькъа отделене кулгалхошта дагадехадиц г. Сумгаите сахха телеграмма а яьийта малагlча организацена хьожалой из вагон ха.

Я укх тайпара цхьаькха масал а да доаладе дезаш. Дlадахача шера 6 сентябре Донецки областера тувах етта номер 2580644 йола вагон кхаьчар товарни коа. Хlанзалца сигал а лаьтта а йоалаш яйна дlаяьннай из вагон. Товарни контора заведующи Калустяна цу гlулакха бала боалаш, ше кулг вlашка а дилла ягlа. Бейнар-м маха мича-б.

— Автокомбината во вlаштlехьбаьккхаб шоаттеи кlпрандийнахьен автотранспортца тхо lаланцара болх, — йоах ма И. Ваганов. Из харц вен ала хlама хиланзар мовхьаш lодоассадарен тlадоттарен дистанце начальника К. Айрапетяна.

Лоацца аьлча, во вlаштlехьбаьккхаб мовхьаш lодоассадарен тlадоттарен болх Грозерча машиннаькъа отделенена чудоагlача товарни коа. Хlаране цхьйна тlачlоагlъяьча участка бехктохкам ца кхетабой гlулакх ханнахьа тоалургдац аьна, хетаж а да тхо.

М. ХАТАЕВ,
Республикански халкъе тlехьожама комитета промышленностен буламий штате йоацача отдела заведующи.

Г. МАНЗЕЛЬ,
Республикански халкъе тlехьожама комитета штате воаца инспектор.

А.-Г. УГУРЧИЕВ,
«Сердало» газета свой. корр.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС Нохч - Гlалгlай обкома бюро, Нохч - Гlалгlай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обкома хьанай [illegible] итогаш задание толама кхоачашъяра, Кхачанн Энергетически программа чекхъяккхара «Хlара бахъа дисциплина тlаздинеи хьалар дукхагlеи тоалийта» яхача доахагlа Нохч - Гlалгlай АССР городашта, районашта, къахьегамхой коллективашта юкъе [illegible] 1984 шера [illegible] тоаллий итогаш.

Планаши тlаийца дехкараш кхоачашдеча эттара дикагlа производственни [illegible] дехарах лаьрхlад призови моттигаш а хоалеш, республиканский газеташта тlачlоагlдача Сийлен улга тlа яьй:

РАЙОНАШТА ЮКЪЕ:

Хьалхара моттиг —
СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНА;
Шоллагlа моттиг —
НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНА;
Кхоалагlа моттиг —
ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНА.

Керттера технико - экономически гайтамаш кхоачашдарех, тlерьмосаш боле предприятеш а йоацаш, продукци мальхела лаккхара план, поставкаш яра задании тlаийца социалистически дехкараш тlехьа дlайахьдlача 100 процент кхоачашъярах.

Белгалдоаккхалда Урус - Мартановски, Нохай - Юртовски, Советски, Ведански районаша дика болх бь хилар.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ lИЛМАН - ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕШТА ЮКЪЕ:

Хьалхара моттиг
— «Оргтехника» Грозненски производственни объединенис;

Шоллагlа моттиг
— [illegible] объединенис;

Кхоалагlа моттиг
— Шурий промышленносте объединенис.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛЛЕКТИВАШТА ЮКЪЕ:

Хьалхара моттиг
— [illegible] управленис;
— «Октябрьнефть» [illegible] управленис;
— производственно-товарни конторе;
— «Союзавтомагистраль» ВНИО опытно-экспериментальни заводе;
— текстильно-галантерейни объединенис;
— [illegible] заводе;
— [illegible];
— Грозненски телеграфе;
— цементни заводе;
— «Октябрьнефть» [illegible];
— ТЭЦ-2;
— «Чечингсельстрой» треста № 517 [illegible].

Шоллагlа моттиг
— «Грознефтегаз» [illegible];
— биохимически заводе;
— Грозненски [illegible] заводе;
— электроремонтни заводе;
— [illegible] заводе;
— [illegible] автотранспортни предприятена;
— Грозненски универмаге;
— Нохч - Гlалгlай гlишлон управленис № 7 йолча [illegible] управленис;
— номер 7 йолча трестa Грозненски [illegible] управленис.

Кхоалагlа моттиг
— [illegible];
— [illegible] комбинате;
— РСФСР [illegible] Грозненски [illegible] механически заводе;
— Нохч - Гlалгlай гlишлон управленис Грозненски [illegible] заводе;
— «Чечингсельстрой» треста № 433 [illegible].

ДИКАГlЧАРЦА НИЙСЛЕ

КПСС обкома бюрос, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совето, облсовпрофа президиумо, ВЛКСМ обкома бюрос социалистически эхье итогех тlаийцача соцам тlа белгалдаьккхад Нохч - Гlалгlайчен къахьегамхоша КПСС ЦК февральски Пленума решенеши ноакъоста К. У. Черненкос дийча къамаьлацара положенеши ывоадаш йиазе хьелоацаш могаеш хилар дlа а хойташ, цар кхы а дикагlа къовсам лоаттабеш хилар парте XXVI съезда решенеши цхьайтталагlча пятилетке пленови заданеши кхоачашъяра. Город Москверча къахьегамхой инициатива хьал а лаьца, Нохч-Гlалгlайчерча 73 къахьегамa коллективо 1984 шера йола встречни планаш тlаийцад. Республика промышленноста къахьегамхоша СССР Лаккхехьарча Совета хоржамашта сийлена кхаьчна хьажар а бахьна, толама кхоачашъьай продукци мальхела лаккхарен къахьегама оасарле лаккхьарен ший бетта пачхьалкхен план. Планагlа лаьрхlачул совгlа хьаьй 7,3 миллион сома мах а продукци. Тlезихкоачашъьай газ яккхара, фенол, полиэтилен, маккальтта аппаратура, радиоприемникаш, кхир, цемент, вlашагllаьтта кхьакабетон, тела кога гlирс, дукха продукташ, шурий продукци, мехаш, кхыдола культурно - бытовой гlулакхаштен коа-кертан эша товараш арахецара план. Кхетанца вlаштlехьбаьккхаб тlаийца встречни планаш къахьегамхой бола болх «Промавтоматика» lилман - производственни объединене, биохимически заводе, «Союзавтометстрой» ВНПО опытно-экспериментальни заводе, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе, шурий промышленноста, «Чечингушстройматериалы», текстильно - галантерейни объединенией коллективаша, цо торо хилийтай царга соахке укх ханна хинначунн 1984 шера юкъахьанце оттаьча заданеи дикка сихагlа къахьегама оасарле дегlаехьяре а арахецача продукцега дlададар лоаде а.

Республикерча гlишлонхоша гlишлон - монтажни балхац дера план 103 процент кхоачашьяй.

ТlЕХЬАДУСИЛГА ДlАДАККХА

Цхьабакъда, йоах дlакхо соцам тlа, январен февралеи итогех продукци мальхела лаккхара план кхоачашьяьнз цхьан предприяте, адение — къахьегама оасарле лаккхьара план, хlаьта парте заданегlа а коллективаша тlаийцача социалистически дехкарех лаьрхlа дикна йола а къахьегама оасарле лаккхьара план тlехкхоачашъяьнз 27 коллектива. Дlадахача шера укх хана арахийцачул кlезигагlа товарни продукци арахийцай 21 предприяте. Итт тайпара йола лоархlамегlара промышленни продукци арахецара план а кхоачашъяьнз. Потребителашка дlа ца кхоачаш дикка дукха малут, синтетически дубитель, ардакх, фатан мекха йола шпон, хьаьнаьхьа дукхаду пезета бераькъаш, кондитерски изделеш. Бlерча республика хьайбоча эшаре арахийцача товарни продукцега дlадаккар доагlача дукхагlа хиннад: шин бетта итогех промышленни продукцега поставкаш яра план кхоачашъяьнза.

Хlанз а тlехьа дукха кхоачамбоацараш да гlишлон организацей балха тlа. 92 подрядни организацех 22-ме кхоачашъяьнзар шин бетта план. Царех цхьанар кхоачашъяц шоай хангаьнна объекташ, керттера фондаш, мощностa эксплуатаце дlаталарa задании. Цу дерригне а тешал ду производстве эффективность лаккхъяре йола резерваш гучаяьрa тlехьа боалхама кулгалхоша, советски, профсоюзни, комсомольски организацийша деш бола организаторски болх хlанз а тlехьа кхоачамбоацаш вlаштlехьбаьккха ца хилар, мела лел резерваш производствaна юкъейовлаяра тlехьа дош дола баххам. Цхьйболча болхама кулгалхоша кlоарбйта анализаш ца йойтамаше хулаш доана гlулакхий, юкъерча производстве интенсификаци яра доле дебиш комплексно къестадаш.

Промышленноста а гlишлош кьалъеча а, планировании еча, производстве вlаштlехьйоаккхача, керттерча фондех, материальни къахьегамен ресурсех пайда ийбеча кхоачамбоацараш долаш моттигаш нийсла хlана а тlехьа. Масала, «Грознефтеоргсинтез» объединене махидаьтта чекхдоахача заводий дукхача цехий, установкай коллективашка болх во вlаштlехьбаьккхарах, кхоачам. боллаш партийни комитетий оагlонгахьара тlехьожам ца лоаттаберах планал совгlа къахьегама оасарле цхьа процент лаккхьарен арахецача продукцега дlабода мах ах процент лоахбаран тlехьа лоаттабеча къовсаме формализм нийслойт. Поставкаш яра йола договораш а дехкараш а дlалаьрзlеча продукци мальхела лаккхара план кхоачашъяьнз объединене.

Шоайта тlадилла гlулакха боахама кулгалхой, партийни профсоюзни организацеш дукха сагота ца хилар электромеханически заводе коллектиeо укх шера ший бетта соцам чу юкъа арахийцачул кlезигагlа товарни продукци арахийцай, заданел совгlа цхьа процент лаккхьара йола встречни планаш кхоачашъяьнзар. «Гlишлош», Гудермесски «Нефтехимзапчасть» заводий коллективех кхаьнал арахецача продукцега дlадодаш дар планагlа лаьрхlачул 40 эзар сом дукхагlа хилийтар, хlаьта продукци мальхела лаккхара февраль бетта план кхоачашъяьнзар «Автоспецоборудование» яхача завода коллектиео.

Гlишлонхоша хадданза кхоачашъяц гlишлон - монтажни балхашка дlадодаш дар лоадере задани.

Шоай масаца подрядни балхаш дара план кхоачашъяьнз «Чечингазстрой» треста, Нохч-Гlалгlай АССР миннодхоза гlишлон - монтажни организацеш, кхтта «Чечингремстрой» треста коллективаша. Соахка укх хана дебрал кlезигагlа гlишлон - монтажни балхаш дийд «Грознефтехимремстрой», «Грозтрубводстрой», «Чечингазстрой» трестий, кхьаьр коллективаша.

Уж тlаьхьташ дукхагlара керттера бахьанаш да лоначьел, кхаьн планаши тlаийца дехкараш кхоачашдаре дагахьа къахьегамхой оарцагlбахара бола боахамий кулгалхойн партийни организацейн бола мела лелар, къахьегам вlаштlехьбаккхачеи планированеи еча кхоачамбоацараш нийсделар, исполнительски къахьегамен дисциплина лоаса хилар.

КПСС городоайн районни комитеташ, халкъа депутатий горрайисполкомий Советаш, профсоюзий отраслевой обкомаш, комсомола городской районни комитеташ, промышленноста, гlишлошъяра, транспорта, бувзама, торгвале, наха бытовой гlулакхаш деча министерствай, ведомствай, объединеней, предприятей, организацей кулгалхой дехкарийла бе боахамий балха тlа нийслуш доле кхоачамбоацараш дlадахара де мел дезар а деш, заданеш, встречни планаш, арахецача товарни продукци дукхагlа хилийтара, къахьегама оасарле лаккхагlа лаьрхlача шинна процентал лоагlа ца хилийтара, арахецача продукцега дlабода мах заданел ах процент лохбаре тlаийца социалистически дехкараш толама кхоачашдайта. Тlеаде деза производстве йоахаш йолча торонах пайда эцаш балга, хадданзе лакхаде деза социалистически эхьа кулгалдалга, чlоагlъе еза къахьегаменн исполнительски дисциплина.

Нов. С. И. Озиевна «Нохч-Гlалгlай АССР халкъа поэт» яха сийлен цlи лаарах дола Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Гlалгlай советски литература дегlадоаладеча доккхий хlамаш нарагlдувларах, общественни дахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-Гlалгlай АССР халкъа поэт» яха сий дола цlи лойла Озиев Исмаlалий Салмане — СССР писателий Союза члена.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуми председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуми секретарь
Е. ПРАВДЮКОВ.

гор. Грозный, 1984 шу.
13 март.

Тха интервью

КХОАНЕ ДАГАКХОАБАШ

Къахьегама Цlена Байракха орден лелаш Грозненски мехкадаьтта Iилмин-тохкаман институт ГрозНИИ вай мехка эгара къахьагIа йолча Iилман учреждениех цIи я. Духха хи йоаццаш шиш 55 шу даьар дедир цо. Мехкадаьтта чаккхдоахачан мехкадаьттехническа промышленносте вовчан чIоагIiан парафинаш, катализаторащ, цеолиташ, алкилбензин, кхыйола продукци хьадре йола процессаш кийчъо нерттера институт доархIаш я аз вай мехке. Укх деношка ГрозНИИ директорца, химически Iилмий доктора С. Н. ХАДЖИЕВЦА вIашаккхетар хилар са, кхуваре дийхар аз Iилманкхаш кхоачашдеча дешарех. Дlаю бохача хаттарех цар аллах дувар.

— Тха института Iилманходи хьинаре дагIа а дошаш, «Парекс» яхача микробиологически промышленноста комплексашка вай мехка хьалхьай доачача парафина дуккха тоаман араяхаш йола производство. Из Кхачан программе кхоачашьяра дакъе дIахьалхIиттахьа баьккха бокхха гIа ба.

Коача парафин бейдала метта дIа а ухайташ, хьалхьа балхоаш витаминий концентратий хIара тонно вIаштIехьдоалийт кху тIа а 900 килограмм дукх дакха.

Института коллективо «Грозгипронефтехима» проектировщикашцен В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкадаьтта чаккдоалача завода технологашцен цхьана Г-70-2 яхача установка хьа а яь караерзальй кхехкаш йолча цеолитий тIаьна юкъе коача парафинаш хьахилийтара йола процесс.

Каталитически крекинга, алкилироване, ректификаце установкашка чIоагIа парафинаш хьадара дакъе дукха балхаш даьд саха, кIаиз деш а да. 1983 шера болх беш йолча установкай балха юкъе разработкаш йоалларах пачхахьалкхена 4 миллион соагIа сома пайда хилар.

Тха балха тIа йоккха моттиг дIалоац СЭВ мехкашца, цхьайолча дегIаьахьача капиталистически мехкий фирмашца саха деча болхаца. Уж разработкаш, бакъдар аьлча, саха бахха юкъекхуъа проектни институтаца цхьана. 1984 шу доладуча хана Болгарски Халкъа Республике саха дакъа а доаццаш болх бе йоаллийтар эгара мердагIа йола серокислотни алкилироване установка, хIанз болх беш йолча установкачул кхоза дукхагIа араяцаргда цига алкилбензин. Каталитически крекинга процессаш балха юкъейоалара ГрозНИИ коллективо Iилман-технически новкъостал ду ЧССР, ПНР, ГДР, Кубана.

Укх деношка тхога бокха кхаъ кхаьчар Москвера: СССР «Миннефтепрома», мехкадаьтта чаккхдоахача промышленноста болхлой профсоюза ЦК резенагIа 1983 шера отрасле яраьача социалистически дIье ГрозНИИ коллективана кхалара моттиг хьональ хиларех.

Хадахьа боалама Iилман-технически прогресс еха сихдара де декарий хаьаьахьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета оаццан тIа белгалдаьккхад, производства технически боараш продукце дикалли даккхьара йола бехктоккам дукккача министерствашка, ведомствашка, объединенешкаи предприятешка боаттIача хьисапе айбаь ца хилар. Йола пайда ийбу академически, отраслевой институтий, лакхерча дешаре заведенеш разработкаш, аьнна. Цу дакъе саха беча балхах а дуккха бехам бер са.

Цхьадола массалаш доладерга аз цу балхех лаьца. Дехь цу хьалха А. Шерипова цIерагIча мехкадаьтта чаккдоахача завода парафино - даьтта производства дарь хIа тахка дIеппаьр КС-40 яха кристаллизатораш вIашин вира йола опытни агрегат. Довзол арахьарча махкашка къалачча, йоккхийча скребкови кристаллизатораша метта пайда ийбу цунах. Массехк цу даьккар мерда агрегат вIашагIа ца йоалаш, цунга дIаяха еза капитални аломенеш дукха йоацашесла я. Белгалдакха дезаш да, болх беча оборудованена ремонт еча дIадедар иттаза дукхагIа хулга.

Хоаш ма хилара, ГрозНИИ коллективо 1969 шера кийчйир кремнига цеолиташ увр йола катализаторащ хьайра йола процесс. Мехкадаьтта сайрда продукташ дикка дукхагIа яха торо хулийтаргйолаш а яр из. Из хьаьра эшаш я цеолит, цу гIулакха йола производство болх бе йоаллийта езаш яр Н. Анисимова цIерагIча мехкадаьтта чаккдоахача заводе. Цхьабакъда, пхийтта шу дизад цига цеолитен лини болх ба йола па йолийта.

ХIанз институте 150 Iилман болхло къахьегаш вa цеолита опытни производство тохкаш. Нагахьа санна из гIулакх технологаша шоашта дIатIадийцача, дизаш тIадерзаде йиш хургьяр тха цеолитин итташ йола керда образецаш хьакхоллара. Цу балхах хьабоала пайда а дикка дукхагIа хургбар, хIаьта мехкадаьтта чаккдоахача производствана а бокхха пайда лургбар цо.

Iилманхой вIаштIехьадаш производственникашца айхха бувзам лоаттабе, хIана аьлча, керда техника хьа а аь караерзаяра тIаьхьуаш бац мехкадаьтта чаккдоахараш (из доагIаш да отрасла дукхача предприятешта). Цхьан дакъе ца гIулакх кийсду материальни база ца хилара.

Цхьайолча производственай кулгалхой дагардар хоаш да: плана Iаткъаш деце, из эшаш дац. ХIанзарча хана цIаьхха ца хинача тайпара чIоагIа ец Iилман лоархIам бовзаш бола, производства перспективай уйла еш бола мах. Иштта хилча мара кхоачашдулургдац хIано хьалхашка латташ дола лоархIаме декхараш.

Творчески балхаш дара тха института коллективо договораш даьд отрасла дукхача объединенешца. Цхьабакъда, цу тайпара договор даьдац тхона цераш дIаулачча «Грознефтеоргсинтез» объединене...

— **Массехк дош аьлд са вот декхаранта ГрозНИИ перспективни планех.**

— Хьалхарча агIагIа проектировщикашцен эксплуатационникашцен цхьана саха де дезаш дар да Ярославлера КМ-2 яха комбинированни маслоблока установка, Павлодарера КТ-1 яха мехкадаьттах ма моста цIенагIа продукци хьекъоастаяра йола комплекс проектни мощностага кхачийтар.

Диадалийтац саха гаьна тIехьагIа кхоачашде дезаш хьалхашка латта декхараш а. ШийттагIа цIагIа пятилетка хьалъергйолча объектаашта дарьхIа дола Iилман-технически балхаш дIадоладаьл института Iилманхоша. Цу дакъе тахка доладаьд А. Шерипова цIерагIча мехкадаьтта чаккдоахача заводерна морально а технически а тишъеннача производствана метта юкъейоалаве дарьхIа йола КМ-6, яха комбинированни маслоблок хьалгьяра дола балхаш. Сихха Iилман - технически прогресс дегIадаларо тIахьех Iилманхой кхоамен уйла яра, кхоанарча экономика йоакхо яра. Из саха деш а да тхоай лив ма кхоеча.

Васхан дIаязьяьй
З. АЮБОВА.

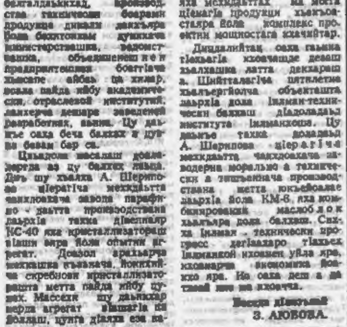

Шалинан районан «Мес[illegible]» яхача совхозан сто[illegible] бокх[illegible] Пашаева Мирза (сурт тIа) [illegible] балхах дика [illegible] [illegible] тайп-тайпана а [illegible] чIоагIа [illegible] къахьегамхой.

З. АМЛИЕВА сурт.

Назр[illegible] ГIалгIай «Терек» яхача [illegible] дIа[illegible] производствени объединене эгара дикагIа лоархIача бригадех цаI я коммунистически къахьегама ударник Зотова Мария Николаевна керте латтача плиффовщикий бригада коллектив. ХIара сменагIа норма 125—130 процент кхоачашйо цо. Оасаре къахьегарал сонгIа, шоаш хьоаш бола продукци тIехдика хулийт бригада болхлоша. Цудухьа ОТК болхлой тIахьежам бехаш дIайохийт цар продукци.

«Къахьегама ветеран» яха медаль тоам бола Мария Николаевна объединене эгара дикагIа йола нагирий хьехамча лоархIам я. Цо шийн балха опыт, дикагIйола балха методаш дIайоахийташ хьалхарча гоазачагIа иттам ба. Царех цаI я Асуева Рема. Шлифовщица лаьрха дикка кара а ерзаь, хьинаре къахьегаш я из.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьтехьа) шлифовщиций бригадир М. Зотова а шлифовщица Р. Асуева а.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Шоай деша дай ба

Дукха гIишлош объекташ я вай республика цIи хезача гIишлошцо. Социалистически Къахьегама Турпала Хадиева Шамсудина кулгалдеча комплекси бригаде хьалъаь а хIанз хьалъеш а. 150 сагах латта из коллектив екъаенна я хIанз массехк объекта, хIаьта бригадера дукхагIа бола дах Ленина проспектагIа Октябрьски майда кхоачалуча 155 квартира хурийолча нах чу бала цIа хьалдеча къахьегамна ба.

Шоай торонашна а хьана йоалача халла дийза хьалхагIа из цIа йистедаккха дош лелхад бригадо. ТIаккха шийи доаш гIулакхашаре хадаш доаллате дуккхае гойтад барт болча коллективо.

СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хургдола да, цу цIен белаш хьал а латта деде лархIадар гIишлоехоша...

Хадиева бригаде со хьалчача хана балха ди хIаьтта доладеннадар. ЦIенош хьалдетта а баьна, отделочни балхаш деш яр Погорелова Ольга Федоровна звеньевал йола штукатурий - малярий звено. Шоай болх аз ирах долаш бийцачул тIехьагIа, сона хьатIайоагIа Ольга Федоровна:

— Штукатурни балхаш укхаха саха дIадоладаь дукха ха яц, хIаьта а хIенала дикка толамаш даха вIаштIехьдаьннад тха. ХIаьта, са звенош 65 саг ва. Царех дукхабараш балха опыт йолаш, 10—15 шера гIишлош еча къахьега нах ба. Цар балха говзал лаьна йоаге хьона хьайха а ма гой. — ях аш елакъеж из.

Шай звеноцарча Ибриева Зинас, Бабаева Зулайс, Эльмусханова Хаза штукатурна ль пенаш соген участка прорабага Борзаев Хьамзатега гойташ я звекъевая.

Тхо цхьалгIча эсала тIа хьалтIа даьача цхьан цIагIа корий раьмашта басар хьокхаш воаьла массеха эIамсаг вайра тхона.

— Шо дизза кIантий довга сона хоаш доля-м дикка ха я, — бегаш а бей цар болх дакъала бувц Борзаева. ТIаккха согахе хьа а вийрзе оаш «Албогачиев Руслана звеноцара ба хьона уж нагIий нах. Шоай бе болх боацандаь Погорелова звеноца гIо деш ба уж моллагIа болча малярел дикагIа болх цар ца бой сона хоар хIанз шиц хьона».

— ХIанз хьожаргда вай Оздоева Дина цун коакъостийн фу деш ба, — оал Хьамзата. Тхо цIагIара дIааьра даьача коа лостам бе лаьрхIа машинаша хьаккухьаш бола магIа дIанийобеш йоалл массехк кхалсаг. Оздоева Дина бригаде экономиста - мастера декхараш кхоачашдеш йолга хов сона тIехьагIа, хIаьта шийи декхарах лоархIам хьаца цхьахIама ца деш йоагIалац Дина. ХIанз а шийца шинхо саг а вахийха коа болх беш я из. Прорабсе тхо дIачудалача са декхарагIа Оздоевс лоархI шоаш йистедоаккхаш дош цIа дIадоаккхагIа даьа мел бийдал. гIишлош материалаш къоаьй. Царех хьехина экономически пайда мел дукха ба. ХIаьта, йоккха юкъ ялале сона хов Хадиева бригада духхьал из цхьа цIа хьалдеча бакъ пайда 72 эзар сома кхьха болга.

ХIаьта, социалистически ль дика вIаштIехкъаьхкалга гуш да бригаде. Цуна дола къаьгга тешал да массане а бIарт кхетаргболча хьалтеха яха зирпи. Цу тIа хIара балха ди чакх массана доал дIаязду хьалхешахиар малаз тIехьамсар малаз. Вешта, шоай балха норманаш кхоачашца еш цхьакха саг вац бригаде. Эгара долагIа разряд йолча йоаххоачо а 110 процентал чухьалха йоабаш нц дех норма. Социалистически дахьаца цхьаьна дика вIаштIехьдаьккхад къахьегача наха моральни материальни стимулироване елга. БIарчача , бетта хьалхал дIа ца хеддаш болх баьча звенона 60 сом ахчин преми хьонаю, балхара мукъаболча хана аргIа йоаллаш вай республика Iалама хозача моттигашка баха саlаIа автобус тал. Уж деррига гIулакхаш сона дийцар бригаде са къамаьл хиннача дуккхача болхлоша.

Шоаш хьалдеш дола цIа планагIа июнь бетта мара эксплуатаце дIадала дезаш дадар аьлар сога Борзаев Хьамзата. Цхьабакъда, тороннаш лаьрхIа а лаьрхIа укх шера апрель бетта ма цIа нах баха чукоаца мара ца безаш кийчде лаьрхIад бригаде.

А. ШОВХАЛОВ.

КВАРТАЛЬНИ ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Республике боаццабй фермашен бригадашен аналараш февралея беттаоца хьайбай продукташ яхара а пачхьалкхенга уж йохкара а леладьча социалистически яхье котъяьннарг а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьча Сийлен улга тIа яьнккай Ленински районя «Родина» яхача совхоза ферма коллектива.

Укх шера хIара кхоачашIаттагара совхоза доархаца йоалсе шура дIадахача цераца нийсйича цхьа килограмм дукхагIа я. ВIаштIехьаьннад из пачхахьалкхента йохкара квартальни плен хьаал хьалха кхоачашье. Из толам боаккхабенааб ма боагIара къахьегам вIаштIехьбеккхарах я доакъар дикагIа дуаргдолча тайпара хьайбашта лоаттадарах а.

Доаравашта кхьсе наравна социалистически яхье къахьета хьаьнарегIа къахьег Тамашна Халех Озбаева Зонси. Дехбус хIара Iаттагара 9—10 килограмм шура йоаккхцар. ХIаьта сиотшкашта юкъе белгалбаьннаб Салаа[illegible] Василий Муртазов Бахов. Цар кхоабаш долча хьайбашта дийнахьа буси 450 грамм дозал IотIадеттаду, планагIа хьаа дIагIар 300 грамм дола.

Л. СЛАВОВ.

ИЙРЧА ХЬАЛ ДА ХЬАГУШДАР

ТIахьенача во эдани яц Малгобекски района Инаркъен культура ЦIа. Чувальча а гIаьлы помещени я. Пачхахьалкхено шортта ахча а дахийта юртарча наьха культурни боарам лахбара йоакхо а еш хьалкъьай яз. Бакъда, шийна болча салоIана, сакъердама саг чугIорт волаш хьал дац цу чура дар. ТIаьода наькъаш гонта гIолла хIана багIац аьлна хотта болаш да. Чувальча саларгIата даргдолча тайпара, бIарг хьоасташ бола достам бац. Цудухьа тхо цига кхачача хана цу чу за а вацар массехк саг мара.

Планашка хьажа ветаргвалий, аьлча директор волча Хамчиев Башира йоах: «Яйнийх са укх чура планаш, сона хьакоро-м вгIац уж». Дикка хьекачуя тIехьагIа, халла хьакорайир февраль беттара план.

Цу тIа дIаязьяь дика темаш яр ладугIачарнен дакъа лоацачарнен накъьаргйолаш, масала, «Кхалсаги иелами» яха лекци. «Кхалнах — юртара къахьегамхой», «Кхалнах — турпалхой» яха выставкаш, дукха бераш дайча ноаноша вIашагIкхетараш чаккдоахилга, иштта кхыдараш. Бакъда, бутт бала боалзе а, царех цхьаккха а мероприяти чакхъяьннахалдар.

Ер гIулакх иштта тесса хIана леладу оаш, аьлча культура ЦIен директора а агитцентра заведующи волча Хамчиев Мухьмада а йоахар: «Бокхий нах укхаза боагIарг а бац, нагийчарна саха кино дIадоладалале хьалха лекци а еш, беседаш а ю». Аз техкача, из а бакъдацар.

«Шоай де дезавох ах-м ду аккар», яхаш сатийна Iан ва района культура отдела заведующи М. Мержоева. Цхьабакъди, цар-м аз ах а дац. Мишта латт лектораш чакхъяхара гIулакх? Цу дешах ваьца дика хиттаь культура ЦIагIа хьалтеха йоалл план. Цу тIа белгалдаьккхар мишта кхоачашду хьажа цIеннаха чу а йолаш хьттар аз бахархошка, масала, МургустоягIарга, ХамчиевгIарга, ЯндаевгIарга. Иштта кхьмбарашка, юртарча культболхлоша малагIа болх бу шуца, аьнна. Атеистически кхетам луш цхьанна деш хIама доаццалга хьегушьлар.

Хьаэцаргья вай юртара библиотека. Цуз заведующи йола Дзаухиева Мафет шие культура ЦIагIа ягIа. Из мишта хIанаш, аьнна даьча хаттара жоп луш цо йоах: «Библиотене шийна я, саг чуIехга доацаш. Укх шера цхьа а дийзаяц цу чу. Укхаза корах араьхьача гу сона цу чу книжка дезаш воагIар».

«Цига ца лаьгIача хIама а дац, кхы Инаркъерча библиотекаш тайша а дац района культура отдела гIулакх» — йоахар сона раьзе воацача Мержоева. Района гIулакх деца а, Инаргъера книгаш деппараш-м ба шоай юртарча библиотекаш тайша.

Цу дерриге цецъаьккхача аз хьттар культура кхуврий болхлошка, аьлла шийдой ошш, аьнна. «Нйду, хIана ийдац оаха», — йоахар цар. Сога дидача казал мара кхы болх беш ца хилча, аллаш аха хата а доагIа.

ТIаккха юкке уллача школа хьахархоца малагIа гIулакх ду юртарча культура учреждений боля товбара? Цхьаккха а дац-кх. Школе шоаш лаьрхIа мероприятеш еш а ца еш а ха дIаяхача хьа, бахархой бала царна баце тамаш я. Хьехархой ба-кх шIагIа чу а ухаш еш йола мероприятеш планагIа чакхъяха ешаш хиннараш а.

«Малгобекский» совхоза кулгалхоша, партийни, комсомольски организацена мишта йоакхо ю хьожаргда вай балача наха атеистически интернациональни кхетам балара. Гучадаьлар саха цхьаккха саг школа а, культура ЦIагIа а, библиотеке а водаш, царгара хьал миштал хьожаш воацилга. [illegible] директора Хамзатхан Султана йоах: «Со лерга вена ма, сона цунах хIама хаI». ТIаккха директор дIалаьача холбисараш а бац, бахна цу дешна сагота.

Цу массане дувцачунга ладийгача аьлалу: шоай декхар кхетадаш - хьоI ахкар, аьле. Инаргье цхьа наггахьа, цIаьхха нийсденна хIама ца хилча, лекци а е бесла а яц, нагахьа уж еш хилча а, бахархой культурни боарам лахбелга цунца чакх ца далга хац-хьогI царна? Хов, бакъда, атагIа дар дах. Тахапарча советски къисаперча вахарца товш дар наьна уйлаш дукъаргдолча тайпара хозагIдар довзийтаро, маллашха цунца кафта тура ю уйлаш, заманца доагIаш доацар дIадаккхаро мара лакхбербац бахархой сакхетам. Масала, юртарча культура ЦIагIа хоза сайренаш, мердаха обрадагIа саг ярхар вIаштIехьадаьккхадалаьре, тIемен къахьегамен ветеранашца вIашагIкхетараш дулаьре, болх беш тайп-тайпара кружокаш ялаpе бахархоша шоай мукъа ха цига дIахьоргьяр. Кагирхошта харшахьара хIамаш леладе, зудакаш де дага а доларгдацар.

Юрта Совето фу ду-хьогI уж кхоачамбоадараш дIадахара? Цхьаьнха а дац-кх. Совета исполкома председатела Долтмурзиев Муссас дувц: «Исполкомо дукхазаа белгалдаьхад юртарча культучреждененнара кхоачамбоцараш. ХIаьта Хамчиев Башира болх, из депутат хилара тарра, бийцаб саха». Цу къамаьлагIа ховрга юрта Совето формала мара хIама ца делга.

Кагирхошта атеистически интернациональни кхетам балара гIулакх юрта Совето тесса дитад. Из мелла теркал а яь шоай бIеха, зулама кхетам совбаькхаб дIаяхача замаи шира гIулакхаш леладерига, кхувшбоагIарашта харц кхетам бала гIертарашь. Цар шоай шин хьинара ца кхоадеш, ха тIа эттача санна къахьег шоай хьехам кагирхой уйлашка боссабара. Чубаха эдани моттиге йоашаше а, хIара бус хIана беттадац аьлна вIашагIбеттаду цу юртара ди лелабеш да тхо, яхараш. ВIашагIкхийттача цар дувцарашка ладийгIача ховрга, уж аллха дика гIулакхаш дийца ца Iелга, кхувш йоагIача тIехьена интернациональни патриотически кхетам балара йоазаргло еш дараш дуккха уж болга.

МалагIча атеистически балхах лаьца духьаргда, советски Iаьдала вакало — юрта Совета исполкома председатела «Мурдий товбаш тхона новкъа яц, цар деш дукхое хIама дац», яхаш хилча.

Новкъерло елга дацаа цу юртерча мурдий дешарх, къаста йийгах цхьаккха комсомолец ца хилар. Цул соагIа, хIара оалл дош, бу хьехам кагирхошта лаьрхIа, цар сиплатам бехба гIерташ ба.

Хь. АУШЕВА.

ТIЕМА ДУХЬАЛА, ГЕРЗ ДIАДАККХАРАИ МАШАРАИ ТIЕХЬА

Ира а кхераме а хьал да тахан дунен тIа эттар. ХIанзарча американски администраце милитаристски курсо ядерни тIема кхерам тIабаьь ерригача адамалла. Малхбузен Европе шоай ядерни ракеташ дIаууттаc [illegible] герз хьадара боаккхача дердача кхы а IоадалагIча цхьакха а гон юкъ дIайолаьй США доал деча гIоазаршка.

Низий соотношени массанахьа а кийна гIойленна хургдолча тайпара кхуш гIертараш, «советски тIема кхераца» долча фальшиви лозунга тIехьашка лечкъ США хIанзара администраци. Из цо дагалаьца хIама керда гIулакх дац. «Советски тIема кхерамах» йолча мифах духхьашка пайда ийцар Малхбузехьа кховзткъа шу соагIа ха хьалха, вай революцена чура са, къамаргаш а Iайда, дIа а дахийта къаьна строй юкаметтавоттаяра 14 пачхьалкхен интервенташ Советски Россеа чубахкар ийса лархIийтара. «Советски кхерам» бар, тайшача балхах СССР аташ, нацисташа бийцар а. Из бахьан дар Советски мехка духьалъерзаь йола НАТО яха тIема блок хьальйраша даьккар а.

Гитлеровски фашизмацен японски милитаризмацен доаттабаьча къовсаме шоай дегIамаш Iоденад 20 миллион саг соагIа болча советски наха. Амма цхьана цифрай а вIаштIехьдаргйац дунен шоллагIа тIом лаьттача шерашка вай халкъа дерригача дайнарий бокъонца йола масштаб йизза хьагойта. Цхьанна тараьа тIа оза, бустаица йиста йоаш йолаш яц бокнен жеропен, шоай берех баьннача ноаноша кхаьча саготаш гIайтIеа.

Итташ эзараш писмош ух укх деношка тхога Советски кхалнаьха комитетага. Уш дайу болхлой, колхознай, хьехархой, лораш болча кхалнаха, къоначча нохчоца, тIемен къахьегамен ветеранаш болча кхалнаха. Цар чIоагIа хьаллоац Советски правительства хоадам боллаш йола машара инициативаш, вай социалистически Даьхен [illegible] тIадерзадаь гIулакхаш, дерригаш ду вай пачхьалкхие машар хьаллоацаш хиларах дола бакъдар довзол дехьарча кхалнаьха общества эгара шерагIча гIоазаршка дIаккхаде, яхаш.

«ПаргIатонен машараи тIехьа латтача вай халкъа лоIам цхьаннега а бохалургбац. Из хоаш хилба ерригача контенанташ тIара кхалнах. Деррига машар безаш дола наьаш де гIертарех дIакхеташ ма бий вай лоIам. ХIаьта цу тайпара бола иза цхьаннега а юхатохалургбац», яду Донецк яхача шахтерски городе ерча кхалнаха.

Исторе бакъдар датт Советски Союзо духхьал тIом сецачул тIехьагIарча шерашка США а НАТО а вайна духьалдерзадаь, ерригача социалистически доттагIаллена духьалдерзадаь ледадеш хинна агрессивни гIулакхаш юхатохара ца дича ца доалаш хинна хIамаш мара даь ца хиларах. Амма Советски Союзо дийна а яьхад, хIанз а йоах, сихдаь герз хьаделга социаде вай, шийна оагIоно хIанз болаш бола герзий боараш хувцаргбоацаш барт а бей, уж кIезагде долале вай. ТIом сецачул тIехьагIарча юкъа герз хьадара довзув оттадараи из дIадаккхараи тIаерзаь йола бIаь соагIа тайп - тайпара предложенеш еннай вай мехко. Духхьал тIехьарча 15 шера вай СССР инициативагIа хIанз а лелаш йола 30 гаргга дукхача оагIонашта юкъера а цхьа оагIонна юкъера а, герз дIадаккхара дакъера соглашенеш.

Иштта, дукха [illegible] чакхъяьннача ООН Генеральни Ассамблея сессе оттайир вай мехко ядерни тIом гетта ра во лархIарах, из халагIаьннча духьалара зулам хилар дIаккхайкхадарах, ядерни герз хIанз ше долчча боараче лоаттадарах, цунна хоадам боллаш дола доалув оттадараш из чIоагIагIа кIезагдаран тIадерзадаьча шийнна хьакар айдарах, космосе герз хьаделга социадара тIадерзадаь дола эффективни гIулакхаш дарах йола предложени.

Исторе бакъдар латт, хьалха къайлагIа хиннача, хIанз хоадаль хинна ха чакхъяланнагIа кхайлоззон тIа арадаьхача документех ма харра, 1945 шу чакхдоалаш лаьттача хане а США хьекаш хинаб СССР духьала атомни герз тохара торонашка. 1948 шера Пентагоно оттаьча «Чарнотир» яхача плана тIа лаьрхIа хинад 70 советски города 130 атомни бомба тоха, йоахе, хIаьта 1949 шера оттаьча «Дропшот» яхача хиннача планагIа Советски Союза 300 ядерни хIама тоха езаш хиннай. Уж ерригга нарвърски уйлаш кхоачаш ца хуйла бяар. духхьал 40-гIа шераш чаккдоалача — 50-гIа шераш доладеннача хана атомни герз йола США монополи дIаяккха СССР вIаштIехьдалар бахьан долаш.

70-гIа шерашка Iалашнааге чIоагIа низ тIа а бахийта Советски Союзан ВIашагIкхийтача Штаташтен юкъе тIема - стратегически паритет оттайир советски халкъо, но лаьккар США вайна ядерни кхерамца шантаж яра торонех. Цхьабакъда, хIанз Малхбузен Европе ший ядерни ракеташ дIаууттас а йоаленна, цIаьхха а тохаенний США латташ йола низий соотношени йоахе, дунен тIа картера позица шоашна кхоачалга Iалашде.

Американски ядерни ракеташ дIаууттагIарча духьаденна, дерригача советски халкъа чIоагIача лоIамте хьежжа, Советски правительства чакхдоах шийн обороние торонаш лаккхъяра тIадерзадаь гIулакхаш. ТIема кийчо яра дакъе совлеяга кхача гIертараш доацача вай халкъо, вай мехко хьатохе юхатола йиш хилийтара деш дола гIулакхаш. НАТО мехкаша деш дарел хIамма тIех дувлаш дац. Советски Союзо дIахо а чакхйоахаргьа дунен халкъашта юкъера хьал кIаьдда ра курс.

Вай тешаш да, герз хьаделга сиздаро вIашин юкъера темаш бовберга, тIема кхерам совбаларга дуташ хиларах. Iалашмате йоккхий материальни наьхен ресурсаш дIаккхехкаш долча цо чIоагIагIа доалув оттаду адамлен эгара иргIа йола социально - экономически проблемаш къестаяра торонашта: тIехьадисари къели дIаякхара, нах кхачаница, [illegible], бийдалца Iалашбара, гоньхьере го лорабара проблемаш, хIаьта иштта инфляце, балхален, кхыйола проблемаш.

Герз хьаделга сихдарца ювзаенна йола халонаш кхьарчаш доаццаш Iоаща езаш ба тайп-тайпарча мехкашка [illegible] Капиталистически мехкашка социальни программаш чоаях тIема бюджеташ совъьлаьро социальни Iалашоне, медицински гIулакхашта, образованена, кхалнах профессиональни кийчбара йола средстваш чIоагIа кIезагдьлларга дуг. Юкъарча а профессиональни а образоване дакъе кхалнаха дискриминаци еш хилар бахьан долаш, дукхагIча дакъе, маIача наьхачул лоагIа я кхалнаьха квалификаци. ТIа-тIа лахлуш йоагIа кхалнахан маIача нехан цар баьча балхах телача мах [illegible] (алапенашта) юкъера бахалоцар. Дукхача капиталистически мехкашка кхалсагов маIача саго беча цхьатарпарча балхах маIача сага луча мах 60 процент мара хилац кхалсага лур. Сарц даха дезаш хIама да кхалнаха юкъе балхаза дакххуш латтар. МОТТ даннех, дукхагIа долча капиталистически мехкашка берригача бе болх боацаш болча наха юкъе 50 процент соагIа ба кхалнах.

ДегIаухача мехкашкарча кхалнаха тIема расходех хеакхулаш дар да цар вахара а цар берий вахара а хьал тоадара программа кхоачаш ца еш юсаш хилар. Империализма агрессивность лакхъяьар бахьан долаш образованенан уникцIено лоревраш ерел дунеа дукхагIа расходаш тIема гIулакхашта е езаш да дегIаухча мехкаш тIехьарча хана. Иштта латт гIулакх, масала, цу мехкашка керда Iоделча берех шу а далаьхьа доаш дола 90 процент бераш царна вIашин дола медицински гIо хилча ца дойтI йиш йолаш доллашехьа.

Болх беш болча кхалнаьха боарам дунен тIа эгара лакхагIа болча, кхалнаха дикагIа дола къахьегама, быта, салаIара хьалаш Iалашдара пачхьалхено даим йоакхо еча социалистически мехкех дийцача, цу дакъера толамаш кхы а лаккагIа хургдар, нагахьа санна социалистически мехкаш шоай средстваш цхьадола дакъа шоай обороние торо чIоагIъяргга дIахьйтанза даргдоацаш деларе. Уж средстваш дIахьйта йиш хургьяр къахьегамхой вахара хьал дIахо тоадара, социализми коммунизми хьалъяра Iалашмате йоккхий планаш кхоачашъяра.

ХIанзарча чIоагIа гIертача дунен дIахьайтан машарча хьалашка Советски пачхьалкхен курс, берригача советски наьха уйлаш машар ца бохийтара, из чIоагIбара, кхоххам лаьгIбара. Ядерни герз хьадар сиздела юхабоара тIаерзаь я. КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненко 13 февральe хиннача КПСС ЦК аргIанна Пленуме даьча къамелла тIа нертагIа ма даккхера: «Ерригa дунен халкъашта юкъера къовсаме проблемаш цIенаштарча, цхьатарра бокъонаш йолча, конструктивни переговорашка машарa къестакра тIехьа да вай. СССР безача боараме цхьан гIулакхаш лелодаргда шоай практически гIулакхашца дунен халкъашта юкъера кхоххам лаьгIбара, дунен тIа тешама атмосфера хьаяра гIо деча ерригача пачхьалкхенашца».

ТIехьоалагIчен тIехь йоалагIчен бIаьшерений гIайна дIатIеотташ латтача хана шина наькъах цаI харжа безаш я адамле — е герз хьадар сиздела юха а эза герз хьадала тIехьашкахьа юха доаларгда, цу тайпара тешаме машар Iалаш а баь хIанзарча ханара эгара бIарзагIа йола проблемаш къестае торо а хулийташ, е тIема ча материальни кийчоно халкъашкара къамний рузкъаш дIа а доахаш дуне катастрофана тIадугарга.

Советски машара тIехьарчар, цу дакъе кхалнаха а хьинаре дакъа лоацаш болча хадаш боацача ядерни кхерама духьаларча, тIема духьаларча массови боламо хьоаккхача тайпара, халкъаша хьогте я жараб шоай ник «Из дика бовзаш а нийса а ба «Ах! — ТIема», «ХIаа!» — герз дIадаккхараи машарa.

Валентина ТЕРЕШКОВА,
советски кхалнаьха Комитета председатель.
(АПН).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета промышленноста, транспорта, бувзама дешашта йолча комиссе заседане дийцар «Кхарарча предприятешка машинашкъа вагонехи автомобильни транспортахи пайда дикагIа эцара Нохч-ГIалгIай ялата продуктай производственни управленен «Чеченингушплодоовощхоз» яхача Нохч-ГIалгIай республикански производственни аграрно-промышленни объединенен беча балха хьакъехьара» дош.

М. У. Абукарова — НГIАССР ялата продуктай управлене начальника заместителa, С. Х. Апкаева — «Чеченингушплодоовощхоз» яхача объединене генеральни директора, заместителa хIаьта иштта В. И. Андреева — «Чечингавтотранс» яхача территориальни объединене начальника заместителa яьча докладашка ладийгIачул тIехьагIа, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета комиссе белгалдоаких, НГIАССР ялата продуктай объединене, «Чеченингушплодоовощхоз» яхача объединене, цар предприятейи организацейи коллективаша, КПСС XXVI съезда решенеш кхочаш а еш, кийча продукци дIаккхахьара технологи эрталькха тоаяра а машинашкъа вагонехи автомобилехи пайда дикагIа эцара а цхьаболa болх беш хилар.

НГIАССР ялата продуктай управлене предприятешка цхьаькха а моттиг хьатъя аьннхай машина чура доаггIаше а ялат Iодоессаде йиш йолаш (Ариологски элеватор), транспортер вIашагIъеллай вагонаш Iойоессарен машинаш йоттарен балхашта механизаци яра (Грозненски ялата продуктай реалбаза), автомобилаш Iойоессаерг оттаяьй (Назрановски мелзавод), к. кх. дI.

«Чеченингушплодоовощхоз» объединене план оттаяьй вагонаши автотранспорти боарамаз соагIа сайца латтаяга кIоригдара тIеэрзальча мероприятей.

Цуьнца цхьаьна белгалдаьккхар цу управленен объединенен кхарарча предприятей балха тIа цIенхашта кхочашбоацаран а хилар. 1983 шера моахьаш тIадуттарш Iодоассадениш латташ 32475 сахьат даьккхад вагонаша, боарамах 26228 сахьат мара данкха йиш йоацача. Из бахьан долаш 12142 сом гIод текхад ялата продуктай управлене. ЙоагIачул совнагIа ха йоаккхийташ машинаш доттаяра соалха 31931 сома гIод тенхад дукхьал цхьан реалбазо. ХIаьта из бахьан долаш дIа ца хьош бисаб 8,5 эзар тонн муха.

«Чеченингушплодоовощхоз» яхача объединене предприятеша автотранспортах пайда во эцаш хилар бахьан долаш автомашинаша 100—110 километр мара ший бац денна бийсакнен юкъера лаьрхIача.

Вай юкъача управленеи объединенеи кулгалхошта Лаккхехьарча Совета депутаташа дIахайтар, ялаташ дIачуйдеча пунктай, мах беча организацей ялаташ, сом, баьцадараш дIачуийдуи дIакхухьийтен материально-технически база во дегIаухаш хилар.

* * *

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета чуйоагIача жилищно - коммунальни боахамен бахача наха бытовой гIуланхаш дарен дешашта йолча комиссей г. Грозне халкъа тIаьхьонама Комитетен цхьана хиначча заседане дийцар района къахьегамхошта юкъе чуIе моттигаш екъарен чуIеча цIеной фонд делаярахи дола законодательство кхочашдаларa халкъа депутатий Ленински районни Совета исполкомо деча балхах дола дош.

Р. М. Таштамирова — Ленински райисполкома председателa яьча докладега а И. М. Попова — г. Грозне халкъа тIаьхьонама комитета председателa, М. Х. Турлаханова — горжилуправлене начальника. Н. М. Чеченцева — республика Лаккхехьарча Совета депутата дийча къамаьлашка а ладийгIачул тIехьагIа, комиссе белгалдаьккхар, исполкомон цун отделашен района къахьегамхошта юкъе чуIе моттигаш екъарах долц законодательство кхочашдаре, чуIеча цIеной фондах пайда эцаран делаярах цхьабола тIаьхьонам доьттабеш хилар. Масала, вIашагIа а ехна, болх беш я чуIеча цIеной боахаме производственни управлении 7 жилищно-эксплуатационни участоки. ЧуIе моттигаш екъарах, чуIеча цIеной фонд делаярах дола дешаш исполкома заседанешка, цун комиссешка хан-ханна дуьц.

Цуьнца цхьаьна, массазарча комиссе белгалдаьккхар, халкъа депутатий Ленински районни Совета исполкома балха тIа кхочашбоацараш а хилар.

Халкъа тIаьхьонама городской комитето, Лаккхехьарча Совета балха кийчон группо тохнам беча тургадьинад, законагIа ца йоагIача наха чуIе моттигаш тийнна хилар. Белгтала хьалчи, цу тайпара боккъо йоацараш дай моттиг я ЖЭУ-7, ЖЭУ-3.

Райсовета исполкомо, цун массазарча комиссеша тIаьхьонам мела доьттабу шоашта карарча жилищно-эксплуатационни предприятеша чуIеча цIеной фонда дий зан нахьен дийна тIулахх дара беча балха.

Белгалдаьккхар, дукхача жилищно-эксплуатационни участникаша болалоштен гIулакхерча махаи юкъе хьахьегамен исполнительски дисциплина хIана а лоха хилар, кадраш дIа-хьа юллаш сов дукха хуналуши специалисташа - сантехникаша, электромонтераша, дворникаша, кхача балла профессица кийчъяккхен хилар.

* * *

Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета чуйоагIача къахьегамен белгаллен, напали берали лорадаре дешашта йолча комиссе пий заседание дийцар кхалнах пенсешка Iалашберах дола законодательство кхочашдаларан дукха бераш даь ноаной совгIаташ далийта хьалчутелараи НГIАССР социальни Iалашон министерства, моттигерча Советаша беча балхах дола дош.

В. М. Магомадова — министра заместителa яьча доладага ла а дийгIа, комиссе белгалдаьккхар, министерстван дIьайолча Советашкахь кхалнах пенсешка Iалашберах дола законодательство кхочашдаларан дукха бераш долча ноаной совгIаташ далийта хьалчутеларан цхьабола болх беш хилар. Тоаденнад горрайисполкомаша аьрхеташ уттаелгеа хьалчутелаген, дукха бераш долча ноаной учет делаю, совгIаташ далийта хьалчутеларии цхьана вIаштIехьдаьккхад за хьатIаэттараша пенсеш хьожадела. Из болх дика вIаштIехьбаьккхаб халкъа депутатий Ленински, Ачхой-Мартановски, Сунженски районни Гудермесски городской Советаша.

Цхьабакъда, цхьайолча горрайисполкомаша шоай ханнахьа кийчдиц дукха бераш долча ноаной совгIаташ далийта хьалчутела документаш. Царех я, масала, Малгобекски Октябрьски (г. Грозный) районаш.

* * *

Социалистически декхараш юкъе советски наькха уникцIено лорадаре йоакхо ярал лоархIамегIа цхьанкха а дац. Иштта дийцар из КПСС XXVI съезде а. Цхьабакъда, цу даьгье дIахо телаш доахкила дукхача проблемашка дувзадения да. Царех наI я зуламеча вешествашца фо бIех ца дайташ лорадар. Цу хьакъехьа хилар хьамаьл Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета чуйоагIача Iалам лорадаран Iалама ресурсех пайда боагIача тайпара пайда эцарал йолча массазарча комиссе заседание.

В. С. Меркурьева — «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене Iалам лорадаре дешна керттерча инженера заместителa яьча доладега, О. Ф. Дарина — Нохч-ГIалгIай АССР гIолла атмосферерь фо лорадаре йолча Госинспекце уполномоченне а В. С. Пашева — республикански санэпидстанце лоро яьча хоамашкех за а дийгIа, комиссе белгалдоаких, «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене «РСФСР-е Iалам лорадарах» долча РСФСР Законаша хьалхе а делаеш, атмосферера фо лорадарах дола законодательство кхочашдаре белгалара болх беш хилар.

Iалам лорадаре чакхйоалача мероприятешта планировани ярен уж кхочашдьяра тIаьхьонам доьттабарен болх тоабар дукха «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене вIашагIа а елда, болх беш я Iалам лорадаре отдел.

Iалам лорадаре мероприятешна дIадахийта хIара шера 2—3 миллион сом хьежаду объединене. Атмосферера фо бIех ца дайташ лорадаре мероприятеш чакхъяьар бахьан долаш шера 2 эзар тонни кIеаигъенний фета хьалъуха зуламе вещесташ.

Цуьнца цхьаьна «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене предприятешца миг-юкъе моттигаш нийсйоаллийт технологически дисциплина техникин. ХIаьта из бахьан долаш атмосфере ух зуламе вещесташ, чIоагIа бIаьжу фо Заводской районе.

Iалам лорадаран Iалама рузанах боагIача тайпара пайда эцарен йолча комиссе «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене (В. Мельниченко, В. И. Асламов) могадаьл объединене промышленни предприятей кулгалхошкара доагIар дукхагIа хьадехарга, Грозненски горсовета исполкома — домни газаши хьалуьца гIирсаш хьалдари болх бе доладалийтари, эксплуатаци яра леламах, фо бIехдара дешах лаьна предприятей, санитарно-эпидемически служба органий, фо бIех ца дайта тIаьхьонам доьттабеча Грозненски лаборатор кулгалхоша аьа отчетехьа хадилм дугIилга.

ДОЗОЛ ДЕХЬАРА

ТIехь-тIехьа тоадеш доагIа Польски Халкъа Республика машинашера хьал. ДукхагIа хул белгалъярча производственни планех лоархIаьь ца Iеш, уж тIехккочашъеш а йола предприятеши халкъа боахама бIарчча доакъоаш. Тоэал доккхача даьгье кулга гIа ду тIехь-тIехьа шерлуш долча Советски Союза, вакхарашка йолча тIехча кечвеххьахкъеле цхьаьна лаладеча гIулкхашта.

СУРТА ТIА: Тарнувски воевудства Дебичерча «Целопол» яхача комбината цеха. Укхаза арахец «Елч», «Стар» яхача машенаш пассеш тIа уттаю изотермически кузоваш. Польше хьаьл рефрижераторий дукха йоаьла а доаэл декъа.

ЦАФ — ТАСС сур.

НАТО агрессе плацдарм

«Машара тIехьа латтарий болама бера дикагIдола карта, баькъдар аьлча, къаьнагIа бола тIемахой ба», — аьнна яздаьдар дукха ха йоаццаш «Актуэльт» яхача датски газето. Из факт хьаоттаяра дола бахьан хилар «Милитерт тидсскрифт» яхача журнала тIа йоаттеха араьллича датски полковника, Римерча НАТО тIема академерча советника Хельге Кроона статьях. Дукха хIанийш бIаргадайна йолча натовски тIемахочо ший даймехкахошка дIакхайкадаьр сел нах цецбала фу дола?

Хельге Кроона датчанашта дийцад «фегарча-лаьттан тIарча операцей» нердача американски доктринахи цуна наIан практике Данена малагIа хургдийн. ХIанз ухх сахьете нерда йолча, цхьабакъда, хIанзале тоьал йоазаш йолча цу концепце хьакъехьарча сведенеша нийкхача бомбо сенна эффект хIана яьй Дане? Яьй, укхазара буржуазни пресса газеташ дешараьшта СССР «агрессини уйлай» хьанъехьа вIалла доцар нерта чу а дехкаш цхьан оагIорахьа хьежам телага а цу цхьан ханна НАТО блокага гIоллерча «вонкхагIйолча веший» — США бокьонца йолаш йола агрессини планаш гIулакхаш хьоала ца дала а доцаш йолаадаь.

Цу тайппара, полковника Кроона хоам баьб, «фегарчалаьттан тIарча операцей» доктрина декхарашка хьежна датски ВМС-а кемашкарен тIема самолеташкарен хIана нерда, «наступательни» гIулакхаш дIадехаш хилдарах. Еньачен кIезига дуьшнчен цу стратегически концепцех хьулаена йоахи нердача массазарча (ядерни доацача) герзаца моастагIчуа тьмаште, цун лоархIамегIарча низаште тIема уж юкъедахале хьалхагIа геттара нийса хIана тоха даархIа йола уйлаш е, ший статья тIа Н. Кроона ма яздарра. «Варшавски Договора мехкий самолеташи ракеташи гIайтта вай оагIорахьа йолалларга хьежаш сенна дагIаргда вай, нагахьа санна уж лаьттан тIа латтача хана, гIоттталехьа царна хIама тохаш дукха а аттагIа хилча?» НАТО-ра барий, йоах полковника, «юхь бовза бац эрсий хьалатарга хьежаш багIа».

Дашца нийсдаь аьлча, «эрсий хьалатарга хьежаш ягIа» НАТО-на ца лара малIан Кроона статьяга хьежача, укх тайпара да: «Балтийски форда чура арадала йиш хIана хулийт эрсий флотага, нагахьа санна Балтийна хIалакдаш, цун доаьвел арахьа дечул, дукха а аттагIа хилча?»

Наступательни операцеш кхоачашъе Дана цIенхаштта кийчлуш хилара — нийсагIа аьлча, из кийчъеш хилара — тешал ду укх тIеххьарча хана хиначча массех событе. Соахка декабрь бетта «Санди таймс» яхача английски газето датчанашка хоам бир массазаръераш санна йола боеголовкаш латта тIъемаш дола ракеташ цхьадолча малхбузеневропейски мехкашка дIаоттаярах йолча американски планий хьакъехьа. (Бакъда, Дане оборона министра-м аьнлад, цу тайпарча планех шийна хоаш цхьанакха хIана дац). Цхьабакъда, хьажагIа, 1983 шера марте, «Ланд ог фольк» яхача датски коммунистий газето яздаьдар цар хьакъехьа, «Авиэйшн уик энд Спейс Текнолоджи» яхача американски военни журнала тIа а хьожавеш, хIаьта датски оборона министерства вакало цу ханнехьа а баькъдаь цу тайпара планаш йоаза хилар. ДIахо, укх шера январь бетта укхазарча газеташа хоам бир, шу чаккхалалехьа Дане територе тIа «ХОК» яхача зенитни ракетий нерда йиъ батарея оттаергхилараx.

КIезига хьалхагIа, декабре, «Ланд ог фольк» яхача газето Дане оборона министерсера хьадьа чиновник белгал а яьш, яздаьдар. Данийн США-ца юкъе «цхьа хIама нийкхача метте» яхан Дане чуова лерхIаш бола американски «низ» алсамбаккхарах йола нерда къайлагIара соглашени нийчъеш хилара хьакъехьа. ХIанзале а кийчъаь ьнинай, хоам бора «Ланд ог фольк», США 100 тIема самолета лаьрдIа аэродромаши доагора, тIема кхоачама, запчастей складаш. Талан деш дола къамаьла датски лаьттан тIа США 25 эзар форда пехотинцаш массазарча белота 20 эзар салтечоан лаьрдIа складаш хьалххагIе а хьарах» да. Великобританеца Дане иштта еш переговараш я «цхьа хIама нийкхача метте» укхаза 40 английски самолета 16 эзар салтеш кхоачаяра хьакъехьа.

Юххера а, Дане бе а боагIаш провокаце санна мах бир дукха ха йоаццаш Борнхольм яхача гIайрен тIа США-и ФРГ-ей доладьяра натовски шин самолет Iойоессара. 1946 шера. Советски Эскаро мукъаьялийча гIайрен тIарча советски тIема администраце когаметта датски яр дIаоттача хана доаз, кхача мехкий тIема машие самолеташа хиймадар цига, кхача мехкий тIема гIулакхаш тIара нах Борнхольме ухийташ йоцар. ХIана сенна айщад шоаьтъа шера лелаь практика тохаелга, къулбаседаевропейски регионе эттачи тIема сатема элементех цаI хьаьга? Цу хаттара жоп далара дола дIоагIа лу аьнна хет Борнхольме Iоессача натовски самолеташе лийрхIача тIама гIулакхаша: цхьаккхе а — американски яр а малхбузенгерманси яр а — гаьярча наьвьа уха лодамата духьалара самолеташ (цу хана массане а хьар цо американски «Орнона» тIа ядерни герз хул).

Фу ала мегаргья хIанз датски королевство ена кийчонца дувзадени? Цуних хила тарлуча хIамаех яздаьд «Информашон» яхача газета оагIош тIа Дане керттера тIема-политически обозревателa.

«ЧIегилгаш вIашагIа а хетташ Iодаьла йиш йолаш да малхбузехьарча альянса (вашта аьлча НАТО — И. Б.) планирована юкъе провокационни дакъа доацийча хургйолча Дане сурт. Дани дола къамаьл хIара массане боаних малартахьа эза боахаш къаьст-къаьста доаьхи гIанаш а да. хIаьта Дани агрессини хIама дага долаш а яц аьнна ала а тарлу, баькъдар аьлча... Цхьабакъда, керттера проблема сенна латт аьлча, из латт, Варшавски Договора мехкий бакъонца бола тешам бац Данин НАТО-и машар безаш хиларах, цудухьа хIара цу тайпара баьккхача гIало ший естественни моттиг хьалхен противникех йолча малхбузехьарча блока юкъарча уйлашка».

Европейски «тIемаш дара театре» социалистически мехкашта духьала тIом кийчбеш я США. Дани санна американций блокон цхьоагIонхой дола мехкаш каралоацама шоаш дIадехарий когаметта хул. «...Дане НАТО-с ена тIема кийчоно, — яздаьдар дукха ха йоаццаш «Фремад» яхача газето, — дIоттадаь даьнна бомбашта дола хьежорг дергда вайх».

Цхьанна а кхача халкъа а ио мара цу тайпара кхел шийга кхачар лац Дане халкъа. ХIанз а дицьяллакха я Малхбузен Европе американски ракеташ дIаоттаярга «аьх» алга керттера лерхIар а долаш соахка хиина тIема духьелара выступленеш. Антимилитаристски уйлаш лаьгIлуш яц тахан а — парламента заседанеш, тулача зале чуделх уж, Дане буржуазни правительствага депутаташа ена запросашкаа ех.

Илья БАРАНИКАС,
АПН себ. корр.
Копенгаген.

Социалистически Румынера хоамаш

«Пипера» мебель

100 гектар гаргга хьу ца хьожаш йитай Румыне дахчан хIамаш ена промышленноста предприятеша дIададахача шера. Из — дахчан кхом барахи, цунах кхетамца пайда мебера. нерда технологически решенеш чуйкувларахи хьаккхинар. Бийдал дIаахийтара нормаш кIезигъяра болам дIаболабаьр я Бухарестера «Пипера» яха мехка эгара йоаккхагIа йола мебельни предприяти. Цун продукци — спальни гарнитураш кухнеши — йовзаш я дика лоархIаш а я Советски Союзе.

— ДIаухийтача бийдала нормаш лохъяьй тха коллективо 1983 шера экспорт 23 процент алсам а йоаккхаш, — йоах цун директора Георге Травана.

ХоаттаргдIий Iа, миштa лохъяьй?

ДIадолуш цIаьнха а хьежар тхо предприяте арахацача мебельни продукце хIама юкъера ца доаккхаш деррига тайпашка, оттадир цун хIара тайпана дола цIенхаштара габаритмы бусташ, белгалдир смежникашкара тхога хьаухийтача керттерча материалий эгара дикагIа йола норматаш. Цу тайпарча кабинетни ба аьнна хеталуш болча белхах хьахинна эффект хоалуш яр — геттара кIезигъелар бийдалах юхеюсаш йола хIамаш.

Цу ханна юкъекхиьяр оаха дахчан массах геттара дика пайда эца торо хулийташ йола скульптурни декоративни орнаменташ хьаяра йола хIанзарча ханара экономични линеш. Хьее Iомаделар классически фанерай массехк кхача дефицитни материалий метта дIаухаш йола хIамаш.

Дас санна йоакхо бийдалах пайда ийбара деша яь Iац «Пипера» болхлой. Укхазарча конструкторий вIаштIехьдаьннад дахчан профилашта шлифовка ярн мебела тIеххьара отделка ярн санна йолча дукха къахьегам чулоацача процессашта механизаци е. Цуьна сборка ена пневматически оборудовани шерра юкъейоалаелга Iалашде, комплектаце ерригача лине тIа транспортни операцеш машиний бухъа тIа яхка.

Иштта цхьан ханна къоестаду румынски мебельщикаша кхаь дукха деххар — болхлой, къахьегама хьалаш тоаду, оасарле даккхо, хьу кхоо.

(АПН).

КЕРТТЕРА ДЕКХАРАШ

Ялат декхарга хьаьвона мара дегIаьха йиш йолаш дац юрта боахама кхьча отраслай доакъош. Республика партийни, советски, юртбоахама органаша доккхий организаторски балхаш дарах шер-шера лакхлуш боагIа дийта хьувкъаи.

Хьоттама хьалаша чIоагIа дукхьале лаьде а дIадахача шера дукхача боахамашка ялат дика хьувкъадаьд. Цу боахамашта юкъе я «Гудермесский», «Правда», «Терек», «Гойтинский», «40 лет Октября», «Энаменский», «Труд», «Лермонтовский», Мичурина цIерагIа совхозаш, Сунженски района XX партсъезда цIерагIа, Назрановски района Гагарина цIерагIа, Шелковской района «Путь к коммунизму» колхозаш, кхь боахамаш.

152 эзар гектара тIа хьалхеду укх шера из бола ялат. Из дика хьувкъьярах тайна хургда дукхагIа даьнье республике деррига доаккхаргдола ялат. Массанахьа а цхьатарра дика дац из, цхьадар Iан кIал дахал эсала долаш, хIаьта 10 процентага дIакховчаш дар вIалла хьатIа а даьнадац. Цул совгIа, эчча оагIорахьа Iатаьхай дIадахача шера гурахьа йоакхал йолаш лаьтта ха а. Из бахьан долаш лертIа хьатIа а даьнадац цул тIехьагIа да ма дехзара дегIа а денадац ялат. Баьча тохкамо хьахьекхад дика дар 60 процентх юкъера дар 20 процента мара доацалга.

Колхозий, совхозий, баьцовгIаш лораеш йолча станцей, юртбоахама районни управленей агрономаш декхарийла ба мероприятеш а отталь хIара кхайна хьалага хьежна ялат меттаоттадара а дIахойодача хина дегIадовладара а де дезаш дола балхаш тIаьхьонам а доттабеш чакхдахийта.

Эттара дикагIа пайда эца йиш я азотни удобренешца подкормка йича. Из мероприяти чакхьаккха еза республика еррагача колхозашкей совхозашкей. Из болх гурахьа чакхбаьккхача боахамашка а хIанз шозлагIа подкормка е еза. ХIаьта къаьстта теркам тIабахийта беза гербицидашца химически оасар дара, хIана аьлча, кийлла долча ялата иштта удобренеш тайкача оасар дукхагIа чIадоал. ХIара гектара тIа 1—1,5 центнер кхоачийташ тоаса езз минеральни удобренеш.

Укх Iан хьалаш кхета а деш, лаьтташ тIера тIоа божабалалехьа. ха дIи а ца йоахийташ, геттара саха чакхъяккха еза подкормка. ЛертIа хьатIа а даьнна дегIадоагIаш долча ялата геттара дика ду сеялкашца азотни азотно-фосфорни удобренеш а кхоачийташ оашта водмофика йича. ХIара гектара кхачийта еза 0,7 — 1 центнер аммиачни селитра 1 центнер суперфосфати. Оалаша еш йола подкормка е еза лаьттах дакхера тIоа бIоахбелча.

Колхозий, совхозий кулгалхой специалисташа декхарийла ба ялат тIадолаш дола кхаш тахха, дазарехи зене йолча хIанаехи уж лорадара де дезарашка хьажа а, ший ханнахьа дикая химически оасар чакхдаккхийта, балача шаьхан шоай боахамийн хьайбашта ца доадайташ из лораде.

Специалиста хьехамаш

Укх тIеххьарча шерашка ялата «бурая ржавчина» яха лазар детадалара бола кхерам лаккхбеннаб. Республика цхьайолча районашкарча кхашке во хилар гурахьа гучадаьннад. Юххьанла кхийтта чIоагIа даьрхача, цо геттара хIаланийн дIадовнах ялат. Из лазар чIоагIагIа кхийтта долча кхашка бIаьсти ялат дарна доладуча хина цинеб яхача химически препаратаца оарысккиваш е еза, хIара гектара 100 литр хина вIашагIъеь цу молхай 5 килограмм самолеташ из ена хана а кхоачийташ. вешта лаьтта гIолла из тохаш хьача 200—400 литр хий а хулийташ. ХIаьта кхьча кхай доакъошка бIаьсти ялат лакхдала доладечча малийша фосфорни удобренеша оарысккиваш е еза. Цу удобренех яьча кхачаьво доа а ду дIахо дарна а дарнайтац «бурая ржавчиная» «мучнистая роса» яха лазараш. Из кхачая кийчъю 100 литр хулаш долча хих 7 килограмм суперфосфати 8 килограмм калийни тухи а теха. Иззал хила еза цхьан гектара кхоачийтар я. Гербицидаш тохача хана цунца подкормка йича геттара дика да. Массане а кхетаде деза уж балхаш шоай ханнахьан агротехнически боккъонаша дIа ма дехарен чакхдаха дезаьта.

ЧIоагIа эе ду ялата хьархIа дIайийнача культурийта декхашен кхача зене йолча садоналча хIамаьлеи. ХIанз эттара дукхагIа да ужаш дукхача шерашка тIаьодаш йола баьцаш тIахинача кхашен хьайбаш дIажош йолча арешашен. Царца биологически хьасане лоаттабе беза къовсам, доьхаш доалдаш йола молхаш а тусаш. Цу гIулакха дикагIа я цинка фосфид. Цхьан квадратни мерра 5—6 фай а кхоачийташ дIетесса еза из дахкий эттара дукхагIа долча моттиге. Иштта из фосфид а тоссаш дахкий доаде йиш яц гаьнарча ноа тIера оалхазараши хьайбаши тIаккхоачаргдоацача кхашка мара. Дахкийн кхь садоалла хIамаш дIаяха дика вIаштIехьдоал бIаьсти кхашка хий дуллача хана цар къоргашка хий чудахийтача а.

На бола ялат лораде деза «хлебная жужелица» яхача бумбаргех а. Деррига боахамашка адохмашташ а еташ кхаьта гурахьа обработка ца ярах цун личинкаша зе дергда ялата. ЧIоагIа кIерам болаш гIулакх эттад Сунженски района «Победа», ЦIена Эскара, Кирова, XIX партсъезда, Ленина цIерагIа колхозашка, «Горагорский», «Минеральный», «Гвардейский», «Озерный», «Грозненский молочный», «Горячеисточненский» совхозашка, кхьча боахамашка. Цхьан квадратни метра тIа кхаь бумбарг йолаш долча кхай тIа гексахлорана 12 процентах йола дуст тоха еза гектара 20—25 килограмм а кхоачийташ.

ХьагIадаьна ялат нийкха хиларах тIадаргий оасар а. Из ца хилийтара ший ханнахьа гербицидаш а теха кхашта обработка е еза. Уж тоха мегаргья самолеташца а тракторни оарысккивателашца а. ХIаьта практико хьахьекхад оасар хьатIадала доладенначча юкъа гербицидаш техача иза цIенагIа хулийга. Иштта обработка е еза лакхдала доладенначча ка болча ялата шийтте градусал лохагIа йоахал а йоацаш йолча хана.

20 эзар гектар ка бола ялат хьалхеду хиш декхаш долча лаьтташ тIа. Царех цхьадарашта гурахьа хий дилладац. Химически обработка яьчул тIехьагIа кхьа а на йоеш дIадоладе деза ялата вегетационни хий дуллийта. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийтаргда планагIа баккха боагIа хьувкъьам бенкхи. ХIанзе а лаьрхIа кийчо е еза хиш декхара балхаш шоай ханнахьа чакхдахара.

На бола ялат лорадаре, агротехнически боккъонаша дIа ма дехара хьаьккхиера геттара сиха кийчъе еза эзаш йола аппаратура йоккъосташ, удобренеш торсаргйола машинаш, мел эша минеральни удобренеш, ядохимикаташ, гербицидаш Iалашъе, хиш дола техника кийчо лелаеш тIа дIахотте.

Хь. ЯНДИЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама министерства ялата долара йолча отдела начальник.

Город Гудермесе балача цхьа хьашташ дикагIа кхоачашде дагахьа укхаза хьал а яь болх бе йолаенна кхачан комбинат. Хоза а чам болаш а йола торташ, пирожнеш хьаю укхаза. Цу балха къаьстта а йоккха говзал йолаш я кондитер Исаева Аминат. ХIанзале гудермесций шун тIа хийнай цо хьаеш йола изделеш. Рольяа бе городе балархой шоашта лаьрхIа деча шерьача дадарешта.

СУРТА ТIА: кие хь пирожнеш гойташ я Исаева Аминат.

Б. БАТЧАЕВА сур.

УЙЛА КЪАХЬЕГАМЦА ЙОЛАШ...

Тамаш я цхьанкха да е нана шоай тIехье дикагIа къахьегийча дика ца хетеш хула. ХIаьта даьна, нанна ма хетта тIехье хьалкхуй вехарцара дегагIоз е кхы йоккхагIа хила йиш яц царна.

Иштта дика кхийнинай Назранерча Оздоев Асланбека тIехье. Хетадале тарлу: дика хила мишта хул из тIехье аьле! Нахаца Iинарза, вахара йоагIеш йола моттиг хьалеьца, наьза пайдане, наьъвоалеш эзар — уж да дикача сага оамалий хьисапаш. Уж хьисапеш доаккаш я Оздоевгар дезалерча хIарене оамалаш.

Ши воI ши йоI ба цу дезале кхалкхийна, царех хIарадар ший моттиг вахаре хьа а лаьца, хьалхале къахьегамца оагIув а билла хьаьвогIаш ва. Царех цхьанагIа а хьанийцана хIарене дарна болла говзал, специальность наьхе хьешташ кхоачашдарца юзаенна я. Лида Назранерча Быта ЦIен заерфойщица я, Люба — универмага доккархо, Беслан—ПМК-432 прораб а волаш, наьхе хьаштеш кхоачашдере эша объекташ хьалъеш ва, хIаьта Борис — совхоз-техникума хьехархо.

Цу тайппара, цаI воаьос тара доацаш да дезалхой къахьегама наькъаш, бакъда, цар массане дег чу да цаI — шоаех тийша тIадийна гIулакх дикаэ е цIена а чакхдаккхар.

— Доккхарчоне болх атте доацI цхьачар, сага эщаш яр дIавача деррига дIьлча санна хет, — йоах Любас. — Бакъда, из иштта дац, доккхарчо вола сог дег тIера наз дукхабезаш а тилла чу ваьа дIаводачун дог гIеодаргдолаш товр деш а хила веза. Вошта аьлча, иттера яр сенна говзал яьеш ба тха белхахойча веления, хIама эшанач хьаэзам бала беза.

Шоай болх цу тайппара безаш хьабеш ва Беслан а Борис а. ХIаьта Лида-м дела хьалаиллаттарий мугIарашка я. Цох лаьца кIезига дукхагIа дуьца лов соне...

Кхаьнсаг кIеззига баьнна а маха баккха хоаш хила еза, оалаш да... Бакъда, Лидай безам бар кIеззига хайна а ца Iеш, маха баккха Iомаяла. Из цо Iома а ду. ХIанз шийттале гIа шу да из Назранерча Быта ЦIерагIа болх беш йола. Цо тег кхалнехе кечемаш, пальтош. Массаьк шера социалистически къе хьалхе долеш я Лида. Из я горсовета депутат а райбыткомбината профкома член а.

Ше санна дика болх бе Iомабаьб цо ший дийна ученикаш: Султыгова Лейла, Султыгова Аьсет, Зангиева Аьсет. Уж хIанз шоай хьехамал дукха тIехье ца бусаш къахьегаш хьабоагIа. Лидай керттера белгало а хьадер шийна деш санна хоза деш хилар.

— Арахьа хоза баргаьа дуьхе сог бIаргавайча хоза хет, тIеехха из барзаьа хьадир хьехача геттара тоам хул дега, — йоах Оздоевас.

Тайп - тайпара хул цхьаь дезале кхийна мер оамалеш а, бакъда, цхьа оамал массане а цхьатарра я Оздоевгар дезале кхийнамр — къахьегам безар.

М. БАРАХОЕВ,
университета студент.

ШИЙ МОТТИГ КОРАЯЬЙ

Педагога профессин цхьа бахьан доладаш хержаяц Санет Мадулаевна Расуевас. Санет массаза а хинна берашта хьеха, кхетам бала безам болаш. Улус-Керт яхача — лоамашка хозача моттиге уллача юрта боккхачех барттайначех дезале хьалкхийнай йиІиг. Бархі йишех воцен да Санета. Дай нанен балха дахача, цІен йоккхагІа из яр. Цуьнан школера из чуена, хаттарна дукхаьлан доггІар цуьнга берашт:

— Санет, школах ловзарган вай тахан?

Цу сахьате — класса кепоттаьь цІа тІанк аьле хвалдузар бераша, хІьата цу чу «хьехархо» хулар Санетаз. ЛархІа, деша Іомабора бераш, фу ховлий — фу довзалий яха чІоагІа сакъердаме хІамаш дагалувцар цо царна. Цун ший а чІоагІа безам тІабодаш дар цу тайпара ловзараш.

— Педагог хила безам болаш со йола дукха ха яр,— йоах С. Расуевас. — Кастмаста тха дешошцера кхертнрахІа лаьца цкъ хулар арахьара тІабальхна хьехархой. Со уж болча йодар, цудухьа вІаммга йолча хана деш ховра сона хьехархочун болх хала болга. ХІаьта са ловзарашка лаьрххІа хьожаш уж а хулар. Ишта, цкъа ловзаш йоалла со лаьрххІа терказ а 'ль. эрсий меттен литературан хьехархочо М. М. Дранчака духхьал хьаьалар сога: «Санет, хьох педагог хургья». Цу дешаша дог оттийтар са хьехархо хила.

КхоалагІча классера бархІлагІча классе кхачаччалца Грозненски района ЗІамагача АтагІа № 10 йолча школеинтернате дешаш хилар Санет. Бахача хана хІара сага нийслу дукхавеза хьехархо. ХІаьта Санета ниита яр цу интерната математика хьехархо Валентина Анатольевна Белова. Санета цІаьнха а йиплургьяц цун сакъердамен дика чулоацам болеи урокаш меттел, бераша Беловай боарен боацаш бокха безам а, дайи царна хиларда бола цун лоІам. Цун еррига самалеш хоза хетар йиІига. Даг чу йийшача уйлай тоьбенаш дегІадоагІа, нагахьа санна халонех ца кхере, шиӣ дагалаттар кхоачашдарга бодача наькъ тІара духьаленаш майрра дІайоаха.

— Массаза а боккхагІчаргара масал эц бераша, — йоах дІахо С. Расуевас.— Цудухьа сай уйланца йоккха, Валентина Анатольевна сенна. Інмерзен шиш болен хьехархо хетар сона сайх. Дукха ха дІаяхай цу юкъа, хІаьта і хІана а тІехьа сона хьакгІйола хьехамча я Валентина Анатольевна, из йолча хьоашалгІа йола со, сай хаттув из боалача хІамашта а толамашта а цунца дагайоал со...

1978 шера бархІ класс чаккх а яьккха, Грозненски нацучналище деша яхар Санет, 1982 шера тІехдика йистельхкхар цо из. ВІуяьожабеш чуьлар Санет Мадулаевна Расуева Улус-Кертски юкъерча школа йаІаре санагІа а хоададаь. Тамаш а яц, нйс цу хьалхагІа цу школа дешархо мара мича яр, хІанз хьехархо а хинна хьачульннай. Лоацца аьлча, сакъувзаш бІукъожабеш йола минуташ яр дІехора ераш, аггара халагІа дола тоххамаш дар да дезаш. ХІанз-м тІехьаппшкха ма дисадий уж.

Санета дика дІаеннай Нохч-ГІалгІай университете дІачуоттара экзаменаш; хІанз заочно дешаш я из математически факультета шоллагІча курсе.

Санет Мадулаевна — шоллагІча класси классни кулгалхо а 5-ча классе математика урокаш телаш а я. Берашта чІоагІа дукхаеза из, урокаш чакхъяьлча а къасташ царех Расуева. Элекурсе нхувл цо бераш, цкъаза циггача бах тІа чакхйоених урок, хІаьта цу балха накъадоал цунна цигара оалхазарашн Іаламо хозъль моттигаш. Бераша Іомадаьр дийна далийта, дар кхетам лакхбе гІерт Санет Мадулаевна, царца стиклц Іомееш я. Хул. Айкха бувзам ба цун йерий хьашцен йоанашцен...

— Расуева тха коллективе ена дукха ха еце а, — йоах школа директора А. М. Бечураева, — лаьнхача методически боараме чакхйоах цо ший урокаш, дешар хьехара тайп-тайпарча формеш пайда эц. Цул совгІа, цун шоллагІча класса деррига бераш деша хьаухаш дешарах дика кхетаии чакхьяьлхай дешара шера ши четверть. ХІаьта школе еррига сакъердаме мел йола мероприятеш чакхйоахар а Санет Мадулаевна я — хьехархой комсомольски организаценa керте латт из.

Педагогически гІулакхаш дІадоладениача хьалхарча юхьиге хала яр С. М. Расуевайна: опыт кІезига яр, балха практически навыкаш яцар. Цхьабакьда, шозза цукхагІа холуш хургьяр халонаш, нагахьа санна цуйна новкъостал, дика хьехамаш деш, шоай опыт хьалуш бола лакхерча классай хьехархой бола коллегаши йоккхагІйола йиша Варет Мадулаевнаи лалла хиниецаре.

Атта бац юртарча хьехархочун къахьегам. Къаьстта дукха дега йІовхаля сабери эш юкъхьанцарча классашкарча бераша боал бара. Цхьаккха хІама ца ховш, дукха Іохайша дагІа Іаманза, дисциплина йоацаш ма, хулий уж школе доагІача хана. Цудухьа къаьстта бехктокхаме да хьалхарча классай хьехархочун декхар: дешархо деша, яздe, задачаш де, дикадара во дари къовстаде сихагІа Іомавалара цох тийца дукха хІамаш да. Керда тайпа саг хьалкхевара хьалхара бехктокхаме я Санет Мадулаевна Расуева а. ХІаьта хІана къаьстта хьанар айдаьх цун дукха за йоацаш аральннача школана керда реформа яра хьакъекьарча КПСС ЦК проекто. Берригa а хьехархой санна из доггийна я шийна дукха деза берий вахаре дикагІйола хувцамаш цо дергхьарах.

С.-М. ЯСУЕВ,
тха штатe воаца корр.
Советски район.

Шалински района Дуба-Юртарча художественни керамика фабрике болх бечарна дика бовзаш ба Джамулаевгіар дезал. Шоай нанас Лансас цига болх бер дезадения бола цун мехкарий Севбани Аьсети балха оттаб цига. ХІанз цар кулгаш хьаю хоза тайп-тайпара кхабилгаш, вазаш, кхыйола сувенираш. Шоай нанас санна дика болх бе Іемаб мехкарий а.

СУРТА ТІА: Джамулаева Лансаи цун кик йоІ Совбани Аьсети.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Хеза ма хилларе, хьаьлье е дьана болх бе дІайохкеннай кхоалагІа йола автоматически междугородни телефони станци (АМТС-3). Цунна назадка ета а из болх бе йолайолийтача а шийшхьнари шин кхо ца бенна хьайтер цеха электромеханика Буранова Татьянас.

СУРТА ТІА: болх беш я Т. Буранова.

В. ДЭИСЯКА сурт.

ЮРТАХОШТА СОВГІАТ

Хоза совгІат хилар Веденски районе Агиштa яхча юрта бахача наха укх деноштa хьадийллача кердача культура ЦІенах. Из совгІат даьр я Орджоникидзе цІерагІа колхоз, цо йоакхо яьй шийй къахьегамхой культурни хьашташ кхоачашдергдолаь кхуврч хьебара. Культура ЦІа хьаделлача бахькабар Нохч-ГІалгІай АССР культура министра заместитель Ф. Цолоева, КПСС Веденски райкома секретарь М. Мадагов.

Юрта бахача наьха вахар дa тІехьа тоалуш хиларах дийдар Орджоникидзе цІерагІча колхоза партнома секретара Ш. Мамуева.

ра ЦІагІа алхха кинофильмашка, самодеятельни а профессиональни а артистий концерташна хьежа Іергбац цига баха нах, цу чу я йоккха библиотека, частлушка хьаьллергья тайп - тайпара кулга говзал Іомаю кружокаш.

Агиште бахача [illegible]

Н. ТУТАЕВА.

ХЬАЛЪЕ ЙОЛАЯЬЙ

Укх шера дІадоладаь дукха балхаш да Назрановрча номер 432 йолча дІа-юха лелача механизированни колонна болалой. Уж дукхагІча даькъе керда объекташ я. Района юрташка бахачі наьха вахара хьал-торо тоаярa лаьрхІа я уж объекташ. Цунна дика тешал ду Кантышеве хьалъе йолаьча берий бешо. Плиеве хьалъе йолаьча кеа тІарча салхазарий фабрико. Балха ухача наьха бераш лелале торо хургья берий беша. хІаьта юртал ара а ца боалаш птицефабрике болх хургба Плиеве бахача дукхахача наха а.

Аьлти-Юрта хьалъе йолий 320 бер дешаш хургдолаш.

Хьагучох, дукха нанаш дезаргдолаш да лакхе балгалдаьха балхаш. хІанз цу объекташка болх беш ва 240 гІишлохо. Царна юкъе дика къахьегаш хьайонгІа орденаш лелаю Местоева Патімат, Кокуроеве Пайа, кхыбараш.

В. МАГОМЕДОВ.

ДИКА ХОАМАШ

ЕЗАЕННА ТАЙПЦАЙ

Автотранспортин предприятешта е грузовой автотранспорт лелавча кхача боазамашта е лаьрхІа я Грозначе «Автоспецоборудование» яхача заводо арахеца белаь автоподъемник— 236, автоподъемник — 126 хьераш. Уж лаьрхІа я еха грузовой автотранспорт тоаеш кхача хьаьлайлра, цул совгІа, пассажирски автотранспорт — автобусаш тоаеча пайда эца йоаш йолаш а а. Цe дикна аттача доахкаргда автотранспорта ремонт яр.

Иштта, дукха ха йоацаш заводе арахеца доладаьд бахача наха хьаш дова массехк тайпара товараш а. Царех я бесой дола телевизора лаьрхІа подставка, берашта лаьрхІа турник, физкультурах занятеш ше дегі мукьадовоккхаш йола тренажер.

Керда продукци езаенна тІанйцай наха.

С. АРЧАКОВ.

МИЛЛИОНИИ БАККА...

Тха консервни заводе кІензалица арахецина хипадаш Іавой-келасий аьй, хІаьта ер шу дІадаладеича дехна из хьй арахеца доладаьд оаза. ХІанз цун миллионни условни банка арахйцай. Из бокхза толам ба. Из хьй арахецача сменай боллаой а дикьа даьа цох. Къаьстта а хьинаре къахьийгарех я Пескуиев Хьумид, Идрисов Башир мастерий бела сменаш.

А. ТАШУХАДЖИЕВ,
«Консервпродовощ» объединени Грозненски консервни заводa мастера наказ.

ГРОЗНЕНСКИ УЧЕТА МЕХАНИЗАЦЕ ТЕХНИКУМЕ КИЙЧОН КУРСАШКА ДЕША НАХ ДІАНИЙБУ

Занятеш хургья 1984 шера 15 марта дена 15 юоре кхачналца.

Кийчон курсашка занятеш ергья эрсий меттах, литературах, математиках деша хьанйбершна экзаменен хеттара йолча программах.

Занятеш ергья квалифицировании преподавателашa, абитуриентана дега гІалатаца чІоагІа тершам тІа а ухийташ.

Деша вара хила деза: заявлени, образовани бола справка е школера справка, кийчон курсашка деша оахча дІачуденна квитанци.

Дешарах доагІар дІачудала йиш я моллагІча почтови отделене Госбанка республикански конторерча № 14107 йолча расчетни счета тІа кхоачаргдолаш. Дала дезар — 9 соми 50 кепиги. Тха р/с — 8112209.

Документаш хьанйзу шоатта денгарен кІираденгарен дІайохкача хІара денна 13 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца № 209 цІагІа.

Тха адрес: г. Грозный, Кирова проспект, 8. ТелефонагІа справкаш: 3-58-33, 3-54-74, 3-50-90.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

«Грозэнерго» РЭУ энергонадзоро частни сектора абоненташна дІахойт, цІенах йоахкача изоляторашкара электросчетчикага кхачалца (цІагІа чуйоахкхаш юллаш) йола электропроводка йоханза изолици а йолаш йолча цІаста е алюминиеве проводаца е пена тІа е карниза тІа гІолла дІабиллача кабелаца йилла еза. ЦІенной бадашка гІолла чакх а йоахаш йиллар мегийтац.

Бадашка гІоала чакх е йоахаш электропроводка чуйяллача абоненташа 1984 шера 30 марте хьалкхачалехьа хувцийтанза яргьяц из.

Из болх ший ханнахьа кхоачаш ца баь бола абоненташ царна ток телача электросетах дІахоадаберге.

«Грозэнерго» РЭУ энергонадзор.

БОКОВ Ахьмад

КОМАРАШ ДІАЯЬННАЙ

ДУВЦАР

ІуйІранна шегІара дІаводача мара тІеххьа леткъа а летхьаш арайоласлар Муниинат.

— ТІаькха вена могаргдий коартолаш а, харбазаш а гІехха базар тІа хьуде? Кхы кир а дац ер.

Наина тІехьаделлача беречох таралестар цун оаз. Цунна юха тІа е шйрза ца човхае дог эттар, хьалха водача ІалаудДина. Бакъда, йоалаь шу а даланза йолча жерочуццара безам хІанз а шелбаланза бар. цудухьа човхае нарагІа ца доалаш бочо хьехар дора цо.

— Ерригаш цкъа я ма гІерта хьо. Шозза а кхозза а гІо. Трамвайца.

— ХІа а. трамвайца, — аьнна. мар футтарнир Муниината. ТІаккха а сатехар вокко.

— ХІаьта автобусаца.

Цу дешо а тейнзар Муниинат.

— Автобусаца! — юха а дистбІара йижхар из. — Дер дайна ма нгІий со-м уиказа. шозза а кхозза а автобусаца базар тІа яха мукъа йолаш.

Муниината мел дувцар, мел хьувкадер Іалаудднна карарча «Волгаца» базар тІа яхар духьа дар.

Юха а сеца, сесага бІара а хьежа, шн кулг дІа-са дахнйтар Іалауддина.

— Ца ягІа ма гІо цхьаннахьа а.

— Мегаьд. Со Муниинат яц хьона йоде.

— «Хьо-м Муниинат я а мича яр, — ала безам эттар Іалауддина, — хьо-м Муи ма ерий массе а хиза. Укказа, са ткоз-кІал ете хиир-ях хьох Муниинат».

Оалададанзар из Іалауддина. ХІаьта цун цІи Мунинната Алик аьнна хийцар. «Іалаудддин» оалаш сов дІаьха а да, хІаьта «Алик» бочагІа а да, гІалий тІа дикагІа тоаш а да. Цул совгІа, маьра цІи яхоаб яла а йиш я.

— Хьа ги йоаллийла из машина. Селлар хьа из еза але, гІорг а яц со-м пхьанияхьа а. Хьы мала сай духьа йодар со цу базар тІа?,.

Сесаго из аьлча а сатехар Іалауддина. Цо-м массе хана еннай Мунинната машин. Базар тІа яха а, тина тІа а, дильа а, гаргара нах болча а. Ший гІулакх юкъагІдита а кхыметтел. Бакъда. хІанз цунца из йнгийта йиш йолаш вацар Іалауддин. Из хІанад дІаладанзар цо сесагага.

Мар махачул тІехьагІа дукха юкъ йоаккхалланзар МуниинатагагцІагІа. Со фу деш ягІа, аьнна хийтар цунна, тальнна хайна котам мо укх бен шев юкъе? Коарпдашта харбазаштен-м цаІ дергдар тІехьагІа, шийна безам бале, машин йойтаргья цо. Тикашка гІолла фуд ца хьожа фу ха яІ Комсий гайдолг, кхора е Іаха буралг айца вецай тхов-кІал а яьнваяц. Укх гурахьа бераштa ше тІехьетцаргйода нус а дагаера Мунинната. «ЧІоагІа ма дагадоагІаш-м я шун даьйнша-м», — яхаш. Ала корадийча модз дувш мо хетаргдолаш я Мунинната нус.

Сихха кийч а ена новкъа яьлар Муниинат. Ши-кхо коакиІ мара хоадаьяцар цо. лаьрххІа цунна дукьалъеча санна, уллна воаха оагІоргахьа «Волга» юхасевача. Іалауддина яр санна. Іовхьара бесса «Волга». Я а я ла-и цуньар! ТІера Іовальнна шофер а ма цун вар. Габо! «Со базар тІа йига везая-хх, аьнна. хийтар Мунинната. ТІехьасІа деже а аьнна найга хургва Алика». Бакъда, Габо лаьрххІа юха а сеца шийгахьа хьахьекхай латта Муниинат ца гуш санна, шозза-кхозза тІехьанкарча чархах ког а Іетта юха тІахайра.

«Ма товра со йига а йита наха воалле, — хетадалар Мунинната. — ХІанзалца цо дехь хІама-м дац яа, йешта, хьанна хоа. ЦІагІа яцар аьлча аьнна ма яий из».

Габой машин дІаметтахьа эккийта кхелехьа, яха дийла латтача корага дІаэттар Муниинат.

— Со йоацаш-м гІоргвац [illegible].

— ХІа-а, Муниинат хьо яц на, — мекъо велакъелар воа. — Мича яха яьнний хьо?

— Базар тІа яха яьнний со-м... Хьай вІаштІехьа дале...

— ВІаштІехьа да. ХІана дац вІаштІехьа. — НиІ дІайийлар Габос. — Ахча хьалой..., — ший бе ахча доаллаш санна, шелгаш вІалагІлаьнхар цо.

— Іай-й дедда нускал да хьогаІ. Хьона сенна деза ахча, хьо хье довзув хилча?— Габос аьннар бегашта а лаьрхІа, сетта кІалтІаьлар Муниинат.

— Цкъа хьалхагІа тха на-Іар тІа отгаргдар вай.

— Оттаргда наІар тІа а. Сихха чу а яха, боккха тІорйина а бахкаш юха арaера Мунинннат.

— ХІа-а, хІанз далаш Іа базар тІа, — аьлар цо, Габойна уллув ше Іохайча.

— Лоалларгва базар тІа а, — Машин дІаметтахьа эккийтар Габос.

Коартолаш яхаш Муниинат машина юха тІаеча кхы бакха раьза ца хиларa белгал а даьр Габой юха тІа, раьза воацача хана доаххача бесса дукха са а дахацар. Сов йІайка йолдадаь, наІараш а йийлла вагІар из.

— Хьа кІезанга кхы а латта вІаштІехьдале, юха гІоргьяр со, — хьовсташар Муниинат.

— ВІаштІехьа да. ХІана дац вІаштІехьа. — Бе-башха доацаш кох делар Габос.

Тхьовра мо саха [illegible] Муниинат хІана. Цецъаьлар из Габо селла сатийна хиларах. Цига латташ а, машин леннаш лелаш а шийна вІалла а бе-башха доацаш мо. АхІа. тІаккха-м сога вита Іа, аьлар Мунинната ше-шийга. Бокка бизе тІормиг машена чу дІачу а оттабаь яха а хьоастІезар из.

— Іай, дедда нускал да хьога дахлаІ, Іа цхьа кІезига кхы а сабар доре, хьийдда яха фуаш а шаргдар из. Алик мегаш вац фуаш доацаш. Дергдий Іа сабар?

Мекъо велакъеллар Габо.

— Сабари? ХІана дац из. Ахча..., — цІелгаш вІалагІехкар цо.

— ХІанз а цо аьлар бегаш шофере аьнна юха а хьеж товлаш мо доага жогІара бІаргаш а соттаба, йолаелар Муниинат.

Габо гІийло йиша а лехкаш вагІар из юхаеча. ХьалхагІа санна, наІараш а йийлла, йисар а цецъяьлар Муниинат. Ер-м хьалха ше хиннар а кхий-хьогІ, аьнна хетадалар цунна. Хийла кхий цунца Мунинат. тина тІа а. базар тІа а, дахь цІа а. Цхьакха дукьале-м яьц Габос, е йиш мичай дукьале ший хьахина сесага. бакъда ший Мунинат тІахоаль дІа-са ваха безам боацача хана, е цо ше говвеш хилча, хьалха юкъе шод а белла доаккха са доахаш Іаьдил дар цун. Тахан из а дац.

— Хьай, хьога да, дедда нускал! — аьлар сов раьза хинача Мунинната.

ЦІаькха а яха йоакха ши харбаз а дахьаш юхаера из. ХІанз а сатийна вагІар Габо. «Воца волча йига аьлча фу арсдар-хьогІ укхо», аьнна хийтар Мунинната. Несий футтаройна а машинаца «хах» аьнна яха шин дІаоттарг-м фуннагІа де ма мегаргдарий.

— ГІоргда цига а, хІана доахац, — аьлар Габос велла а кьежа.

Вешой коаналарга дІахкабаьччча алла-билла аьлча а, Габос чува ца тигача, тхьовра мо бІаргаш а соттаь, хаьттар Муниината.

— Мел ха яикка боль лу Іа сона?

— Итт минут. — аьлар Габос.

— Ах сахьат... — хьовстаелар Мунинннат.

— Мегаьд. — аьлар вокхо.

— Іай, дедда нускал да хьога дахлаІ!

Муниината теркал дийзар ше ах сахьат даьлар е сахьат даьлар. Бакъда. шозза а кхозза а машино «тІуттІе» аллалца ара-м ялазар. ХІанз кІезига раьза вацаш санна хийтар цунна шофер.

Дедда нускал доагІалда, аьнна чІаькха а Габо хьаьста а хьаьста, бІаргаш меттел могера ярте яллалца сатта а сетта, цунна уллув Іохайра Муниинат. Цул Іадал дацар хьажа шофера огІазъухаш, тІачувхаш, кхыметтел «соь» аьнначара цунна кхьаваьл деш а. Хозача дешо лакха лоам бошабаьб, яха дааь кхийра дагадоаттадора цо.

— Хьы йиІ хьа, Муниинат, яха езаш моттиг? — хаьттар Габос машин йолаелча.

Цу хаттаро кхы а чІоагІа гІа айхал аьнхар вокх.

— Іай, даьллахь вІаштІехьдале, тхона квартира хьоналгча цІеношка хьажа гІоргдар вай.

— ВІаштІехьа да... Ахча...

— ДІалалла Іа машин! — Ела е енна, кулг лостадир Муниината.

Керда цІенош ду микрорайон гІалий вокх оагІорахье яле а. вІалла шек воацаш, из хьахьоадаьзадаь, машин цигахьа дІаерзайтр Габос.

Делкъа ха хиннаар МуниинатІ тІаагІа «Волга» цун коанаІарга еха хьаттача.

Габой ха йІаьха хийла а, тІаьхха дедда нускал доагІалда а аьнна, ший тІорміггаш сеткаша тІера Іоийцар Мунинната. Коа чуйолаелар из.

— Муниинат, нускалах-м цаІ хургдар, ахча да-кх хьалла дезаш, — аьнна, тІехьа йистхилар Габо.

— Юха а ахча!., кхатІайийрзар Муниинат.

— Машин хехкарах ахча доагІа. Укхаза цифраша хьаькоах мел доагІа.

— Фу цифраш, фу ахча? — цецбаьнна тІабера вокхан ши бІарг.

— Иштта ахча. Шу тумен кхо эппаза. Такси я ер, Муниинат, такси.

— ХІай? Фу такси? Айя, Алика машин енний ер? — Машина кІирьенна бІарахьелар Муниинат. Геттар йоккхий хийтар цунна хІанзалца ше ца зайна йиъсаьна чІегалтгаш. Массаза а из машина тІайоагІача хана йийла хулар цун наІараш, лаьрхІа ца хьежача чІегалтгаш зедургйоацаш. Вешта, Мунинната шин бІарг-м массаза а Габойна тІалатташ хулар. Из раьза аий-вецийй тохкаш.

— Яц, Муниинат Алика машин. Из а вац хІанз йачаьних. Іолохвайа. — Шешийца аьлар: «ДІаьаннай комараш».

— Маца?

— Иттех ди да. — Мекъо вела а кьежа тІатехар. — Битар аз а уж хьаннашн. Такси тІа дикагІа я..

Тувлаенна саг мо цунна бІарахьежкача латтийсар Муниинат.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 МАРТ
II ПРОГРАММА

17.45 — КПСС ЦК Президиумо. Шачи-Юртара деширапроизводственни комбинат.
18.00 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.20 — «Документальни фильм».
18.30 — Кнушматтар аа [illegible]. Кинопередача.
19.00 — «УнахцІена» (гІалгІай меттала).
19.30 — «Га дІагІай кхоммечо» яхача документальни фильма премьера.
19.50 — [illegible] (нохчий меттала).
20.10 — «Бийся дахкьале [illegible]»
20.30 — «Керда Іаламо» (нохчий меттала).

16 МАРТ
II ПРОГРАММА

17.30 — «Советски СоюзгІалла». Кинопрограмма.
18.00 — Коммунистех дола дувцараш. Сворщин Давыдов Эдуард.
18.15 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.35 — «Заманиз» (гІалгІай меттала).
19.05 — [illegible] («Родина» лай совхоз).
19.35 — «Гургнаг». Берашта лаьрхІа передача.
19.50 — «Къонахар [illegible]» (нохчий меттала).
20.30 — Жилищно-коммунальни боахамен балха наха гІуллакхаш дечан дазделашта хетадаь концерт.

РАДИО

15 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.35 — Реклама (эрсий меттала).
8.40 — [illegible] (эрсий меттала).
9.15 — «Нохч-ГІалгІай поэзи музыка». С. Чахкиева дешаш [illegible] (гІалгІай меттала).
11.15 — «Коммунистех дола дувцараш» (нохчий меттала).
11.30 — [illegible] радиоспектакль (эрсий меттала).
11.45 — Реклама (эрсий меттала).
15.15 — Концерт (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.18 — «Патриот» [illegible] (нохчий меттала).
17.31 — «Юрта боахамо [illegible]». Концерт (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — «Юртара [illegible]» (гІалгІай меттала).
18.40 — «Хаккъа контроль болх беш я» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — [illegible]. Радиопостановка.
18.00 — [illegible]. С. Ауушева дувцар.
18.36 — [illegible]. Концерт.

16 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан никъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.35 — [illegible] (нохчий меттала).
9.17 — «Ялан» яхача фольклорни ансамбла [illegible] (нохчий меттала).
11.15 — [illegible] (эрсий меттала).
11.30 — «Къонахар [illegible]» (гІалгІай меттала).
11.45 — [illegible]. Беседа (эрсий меттала).
15.15 — «Хаккъ [illegible]». Атеистически дувцарам (нохчий меттала).
15.30 — Реклама (эрсий меттала).
15.45 — Лирически [illegible] (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.18 — «Атаист» яха радиожурнал (эрсий меттала).
17.30 — [illegible] (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — [illegible] (эрсий меттала).
18.40 — [illegible] (гІалгІай меттала).

УКВ

17.00 — [illegible]. Оперетта [illegible].
17.44 — С. Чахкиев. [illegible] дувцар.
18.00 — [illegible] концерт.

ХОАТТАМ

Тахан республике гІоллен Грознен моркаш а йолаш, юкъ-юкъе йовчаш а йолаш, малхбоалехьара секунде 8—13 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 0—5, Грозне 1—3 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана моркаш а йолаш, цхьайолча хана лов а делхаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсанa 1—6 градус шелал дийнахьа 0—5 градус йІовхали йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителан — 2-85-07; бехктокхам секретара — 2-84-60; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-85-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-84-75; кехатий — 2-85-64; корректорски — 2-60-68.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-85-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-84-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-60-68.

Газет арадува шинарел, ерел, шоаттел деношка

СФ02081. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1056.